

PYHÄ EKUMEEININEN
VATIKAANIN II
KIRKOLLISKOKOUS

Toinen osa

JULISTUKSET JA DEKREETIT

Alunperin nämä asiakirjat ovat ilmestyneet
Acta Apostolicae Sedis -sarjassa:

Gravissimum educationis: Vol. LVIII, 1966, n:o 10

Nostra aetate: Vol. LVIII, 1966, n:o 10

Dignitatis humanae: Vol. LVIII, 1966, n:o 14

Ad gentes: Vol. LVIII, 1966, n:o 14

Presbyterorum ordinis: Vol. LVIII, 1966, n:o 14

Apostolicam actuositatem: Vol. LVIII, 1966, n:o 12

Optatam totius: Vol. LVIII, 1966, n:o 10

Perfectae caritatis: Vol. LVIII, 1966, n:o 10

Christus Dominus: Vol. LVIII, 1966, n:o 10

Unitatis redintegratio: Vol. LVII, 1965, n:o 1

Orientalium ecclesiarum: Vol. LVII, 1965, n:o 1

Inter mirifica: Vol. LVI, 1964, n:o 3

*Rakenneluettelossa mainitut otsikot ovat asiakirjaa valmistelleen
komission laatimat, mutta eivät kuulu lopulliseen tekstiin. Ne on otettu
mukaan asiakirjan ymmärtämisen helpottamiseksi.*

Pyhä ekumeeninen

Vatikaanin II kirkolliskokous

Toinen osa: **Julistukset ja dekreetit**

Suomenkielinen laitos:

Copyright © 2013 Katolinen tiedotuskeskus, Pyhän Henrikin aukio

1 B, 00140 Helsinki. Sähköposti: info@katolinen.fi. Kannen kuva:

SIR.

Tämä teos sisältää tarkistetut laitokset aiemmin yksittäin
julkaistuista asiakirjoista sekä kolme ennen julkaisematonta
suomennosta. Ensimmäinen painos.

Otavan Kirjapaino Oy, Keuruu 2013.

ISBN-13: 978-952-9627-84-4.

**Piispa Paavali
Jumalan palvelijain palvelija
yhdessä pyhän kirkolliskokouksen isien kanssa
asian ainaiseksi muistamiseksi**

Dekreetti

AD GENTES

Kirkon lähetystoiminnasta

DEKREETIN RAKENNE

JOHDANTO

1.

ENSIMMÄINEN LUKU: OPILLINEN PERUSTA

2. Isän suunnitelma
3. Pojan lähettäminen
4. Pyhän Hengen lähettäminen
5. Kirkko Kristuksen lähettämänä
6. Lähetystoiminta
7. Lähetystoiminnan perustus ja välttämättömyys
8. Lähetystyö ihmisten elämässä ja historiassa
9. Lähetystyön eskatologinen luonne

TOINEN LUKU: VARSINAINEN LÄHETYSTYÖ

10. Johdanto

Artikla I: Kristillinen todistus

11. Elämän todistuksesta ja dialogista
12. Rakkauden läsnäolosta

Artikla II: Evankeliumin julistaminen ja Jumalan kansan kokoaminen

13. Evankelioinnista ja kääntymisestä
14. Katekumenaatista ja Kirkkoon ottamisesta

Artikla III: Kristillisen yhteisön rakenne

15. Kristillisen yhteisön muodostamisesta
16. Paikallisen papiston muodostamisesta

17. Katekeettojen koulutuksesta
18. Sääntökuntaelämän edistämisestä

KOLMAS LUKU: OSAKIRKOT

19. Nuorten kirkkojen kasvusta
20. Osakirkkojen lähetystoiminnasta
21. Maallikkoapostolaatin edistämisestä
22. Erilaisuudesta ykseydessä

NELJÄS LUKU: LÄHETYSTYÖNTEKIJÄT

23. Kutsumuksesta lähetystyöhön
24. Lähetystyön spiritualiteetista
25. Hengellisestä ja moraalisesta kasvatuksesta
26. Opillisesta ja apostolisesta koulutuksesta
27. Lähetymaissa toimivista järjestöistä

VIIDES LUKU: LÄHETYSTOIMINNAN JÄRJESTÄMINEN

28. Johdanto
29. Yleisestä järjestämisestä
30. Paikallisesta järjestämisestä lähetysmaissa
31. Alueellisesta koordinaatiosta
32. Järjestöjen työn järjestämisestä
33. Järjestöjen keskinäisestä yhteistoiminnasta
34. Tieteellisten laitosten yhteistyöstä

KUUKES LUKU: YHTEISTYÖSTÄ

35. Johdanto
36. Koko Jumalan kansan vastuu lähetystyöstä
37. Kristillisten yhteisöjen lähetysvelvollisuus
38. Piispojen lähetysvelvollisuus
39. Pappien lähetysvelvollisuus
40. Sääntökuntien lähetysvelvollisuus
41. Maallikoiden lähetysvelvollisuus

PÄÄTÖS

- 42.

JOHDANTO

1. Jumala on lähettänyt Kirkon kansojen keskuuteen "pelastuksen universaaliseksi sakramentiksi", [1] ja siksi Kirkko oman katolisuutensa sisäistä vaatimusta ja Perustajansa käskyä noudattaen (vrt. Matt. 16:16) pyrkii julistamaan evankeliumia kaikille ihmisille. Niin myös itse apostolit, joissa Kirkko tuli perustetuksi, Kristuksen jälkiä seuraten "saarnasivat totuuden sanaa ja perustivat kirkkoja". [2] Heidän seuraajiensa velvollisuutena on huolehtia tämän työn jatkuvuudesta, jotta "Jumalan sana nopeasti leviäisi ja tulisi kirkastetuksi" (2. Tess. 3:1) ja jotta Jumalan valtakuntaa julistettaisiin ja perustettaisiin kaikkialla maailmassa.

Maailman nykyisessä tilassa, jonka puitteissa ovat muotoutumassa uudet elinehdot, Kirkkoa, joka on maan suola ja maailman valo (vrt. Matt. 5:13-14), kutsutaan entistä painokkaammin työskentelemään kaikkien luotujen pelastuksen ja uudistuksen hyväksi, jotta kaikki tulisi yhdistetyksi Kristuksessa ja jotta hänessä kaikki ihmiset muodostaisivat yhden perheen ja yhden Jumalan kansan.

Siksi tämä pyhä kirkolliskokous kiittää Jumalaa siitä oivallisesta työstä, jota koko Kirkon innokkaan toiminnan avulla on tehty, ja haluaa hahmotella lähetystyön perussuuntaviivat ja koota yhteen kaikkien uskovien voimat, jotta Jumalan kansa kaitaa ristin tietä kulkiessa kaikkialla levittäisi Kristuksen, Herramme ja iankaikkisuuksien valtiaan (vrt. Sir. 36:19), valtakuntaa ja valmistaisi tietä hänen tulemiselleen.

ENSIMMÄINEN LUKU

OPILLINEN PERUSTA

2. Vaellustietään kulkeva Kirkko on olemuksensa mukaisesti lähetyskirkko, sillä se juontaa alkunsa Isän Jumalan suunnitelman mukaisesti sekä Pojan että Pyhän Hengen lähettämisestä.[1]

Tämä suunnitelma puolestaan on lähtöisin ”lähteenä pulppuavasta rakkaudesta”, eli Isän Jumalan rakkaudesta. Hän on alkulähde vailla alkulähdettä, hänestä on syntynyt Poika ja hänestä lähtee Pyhä Henki Pojan kautta. Ylen suuressa ja laupiaassa hyvydessään hän vapaasti on luonut meidät ja lisäksi armossaan kutsunut meidät yhteyteen itsensä kanssa elämässä ja kirkkaudessa. Hän on anteliaasti jakanut meille jumalallisesta hyvyydestään ja yhäkin lakkaamatta jakaa, jotta hän, joka on kaikkien Luoja, olisi myös ”kaikki kaikissa” (vrt. 1. Kor. 15:28) antaen näin samalla kertaa itselleen kunnian ja meille meidän autuutemme. Jumala ei kuitenkaan halunnut kutsua ihmisiä yksitellen, ilman minkäänlaista keskinäistä yhteyttä, oman elämänsä osallisuuteen, vaan hän halusi tehdä heistä kansan, jossa hänen hajalleen joutuneet lapsensa koottaisiin yhteen (vrt. Joh. 11:52).

3. Tämä Jumalan yleismaailmallinen ihmissuvun pelastusta koskeva suunnitelma ei toteudu ainoastaan salaisella tavalla ihmissieluissa tai niiden pyrkimysten – myös uskonnollisten – kautta, joilla ihmiset monin tavoin etsi-

vät Jumalaa ja kenties hapuillen löytävät hänet, joka kuitenkin ei ole kaukana yhdestäkään meistä (vrt. Ap.t. 17:27). Sillä nämä pyrkimykset tarvitsevat valaistusta ja tervehdyttämistä, vaikka niitä Jumalan laupiaan ennaltanäkevän suunnitelman pohjalta voidaankin joskus pitää johdatuksena todellisen Jumalan luo tai valmistuksena evankeliumiin.[2] Solmiakseen pysyvän rauhan ja yhteyden ihmiskunnan ja itsensä välille sekä aikaansaadaan veljellisen yhteiselämän ihmisten kesken, jotka ovat syntisiä, Jumala päätti astua uudella ja lopullisella tavalla ihmisten historiaan. Hän lähetti Poikansa meidän lihasamme riistääkseen hänen kauttaan ihmiset pimeyden ja saatanan vallasta (vrt. Kol. 1:13; Ap.t. 10:38) ja sovittaakseen Pojassaan maailman itsensä kanssa (vrt. 2. Kor. 5:19). Hänet siis, jonka kautta oli myös maailman luonut,[3] Isä asetti kaikkeuden perijäksi johdattaakseen hänessä yhteen kaiken (vrt. Ef. 1:10).

Jeesus Kristus lähetettiin maailmaan todellisena Jumalan ja ihmisten välimiehenä. Koska hän on Jumala, hänessä asuu jumaluuden koko täyteys ruumiillisesti (Kol. 2:9), mutta ihmisluontonsa puolesta hänet, uusi Adam, täynnä armoa ja totuutta (Joh. 1:14) asetetaan uudistetun ihmiskunnan pääksi. Näin Jumalan Poika kulki todellisen lihak-situlon tietä tehdäkseen ihmiset osallisiksi jumalallisesta luonnosta. Meidän tähtemme hän tuli köyhäksi, vaikka oli rikas, jotta me hänen köyhyytensä kautta rikastuisimme (2. Kor. 8:9). Ihmisen Poika tuli, ei palveltavaksi, vaan itse palvellakseen ja antaakseen henkensä monien, eli kaikkien edestä (vrt. Mark. 10:45). Pyhät isät julistavat herkeämättä, että se, mitä Kristus ei ole omaksunut, se ei myöskään ole tullut parannetuksi.[4] Mutta hän omaksuikin itselleen ihmisen koko luonnon sellaisena, kuin se esiintyy meissä kurjissa ja köyhissä, kuitenkin ilman syntiä (vrt. Hepr. 4:15; 19:28). Kristus, jonka Isä pyhitti ja lähetti maailmaan (vrt. Joh. 10:36), sanoi itsestään: "Herran Henki on minun päälläni, sillä hän on voidellut minut julistamaan evan-

keliumia köyhille; hän on lähettänyt minut parantamaan särjetyt sydämet, saarnaamaan vangeille vapautusta ja sokeille näkönsä saamista” (Luuk. 4:18), ja toisessa kohdassa: ”Ihmisen Poika on tullut etsimään ja pelastamaan sitä, mikä on kadonnut” (Luuk. 19:10).

Mutta sitä, minkä Herra kerran on saarnannut tai se, mikä hänessä itsessään on ihmiskunnan pelastukseksi toteutunut, on julistettava ja levitettävä aina maan ääriin asti (Ap.t. 1:8), alkaen Jerusalemissa (vrt. Luuk. 24:47), niin että se mikä kerran on täytetty kaikkien pelastuksen puolesta, pääsee aikojen kuluessa kaikissa tuottamaan vaikutuksensa.

4. Täyttääkseen tämän kaiken Kristus lähetti Isän tyköä Pyhän Hengen toteuttamaan hänen pelastustyötään sisällepäin ja johdattamaan Kirkkoa toimimaan omaksi laajenemisekseen. Epäilemättä Pyhä Henki vaikutti maailmassa jo ennen Kristuksen kirkastumista.[5] Mutta helluntaipäivänä hän laskeutui opetuslasten päälle pysyäkseen heidän kanssaan ikuisesti (vrt. Joh. 14:16). Sinä päivänä myös Kirkko näyttäytyi ihmisille julkisesti, evankeliumin levittäminen kansojen keskuuteen saarnatoiminnalla sai alkunsa ja kaikkien kansojen yhtyminen yleismaailmallisessa uskossa sai ennakoivan ilmaisunsa uuden liiton kirkossa, joka puhuu kaikilla kielillä, joka rakkaudessa ymmärtää ja omaksuu kaikki kielet ja näin voittaa Baabelin kielten sekoituksen.[6] Helluntainahan saivat alkunsa ”apostolien teot”, samoin kuin Pyhän Hengen laskeutuessa Neitsyt Mariaan sikisi Kristus, ja saman Hengen tullessa rukoilevan Kristuksen päälle hänet johdettiin aloittamaan palvelutehtävänsä täyttämisen.[7] Ennen kuin vapaaehtoisesti antoi henkensä maailman edestä, Herramme Kristus itse perusti apostolisen viran ja lupasi sille Pyhän Hengen tulemisen siten, että nämä molemmat yhtyneinä aina ja kaikkialla voisivat saattaa pelastuksen työn kantamaan hedelmää.[8] Pyhä Henki yhdistää kautta kaikkien aikojen koko

Kirkon ”yhteydessä ja palvelemisessa, varustaa sen erilaisilla hierarkkisilla ja karismaattisilla lahjoilla” [9] ja antaa ikään kuin sieluna elämän Kirkon toiminnoille,[10] sekä valaa uskovien sydämeen saman lähetyshengen, joka ohjasi Kristustakin. Joskus tämä Henki jopa näkyvästi kulkee apostolisen toiminnan edellä,[11] samoin kuin se lakkaamatta saattaa ja ohjaa sitä eri tavoin.[12]

5. Herra Jeesus kutsui alusta lähtien ”luokseen ne, jotka hän itse tahtoi, ja asetti kaksitoista olemaan kanssaan lähettääkseen heidät saarnaamaan” (Mark. 3:13; vrt. Matt. 10:1-42). Siten apostolit olivat uuden Israelin siemen ja samalla pyhän hierarkian alkulähde. Kun Herra sitten kuolemallaan ja ylösnousemuksellaan oli itsessään kerta kaikkiaan täyttänyt meidän pelastuksemme ja kaiken uudistumisen salaisuudet, hän, jolle on annettu kaikki valta taivaassa ja maan päällä (vrt. Matt. 28:18), ennen taivaaseen astumistaan (vrt. Ap.t. 1:11) perusti Kirkkonsa pelastuksen sakramentiksi, lähetti apostolit kaikkeen maailmaan, niin kuin Isä oli lähettänyt hänet (vrt. Joh. 20:21) ja käski heitä: ”Menkää siis ja tehkää kaikki kansat minun opetuslapsikseni kastamalla heitä Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen ja opettamalla heitä pitämään kaikki, mitä minä olen käskenyt teidän pitää” (Matt. 28:19ss). ”Menkää kaikkeen maailmaan ja saarnatkaa evankeliumia kaikille luoduille. Joka uskoo ja kastetaan, se pelastuu, mutta joka ei usko, se tuomitaan kadotukseen” (Mark. 16:15ss). Kirkolla on siis velvollisuus levittää uskoa ja Kristuksen pelastusta, ja tämä velvollisuus perustuu ensiksikin nimenomaiseen käskyyn, joka apostoleilta on periytynyt piispainkollegiolle, jonka avustajina toimivat papit ja joka on yhteydessä Pietarin seuraajaan, Kirkon ylimmäiseen paimeneen; toiseksi velvollisuus perustuu siihen elämään, jonka Kristus antaa virrata jäseniinsä. ”Hän liittää yhteen koko ruumiin ja pitää sitä koossa kaikkien jänteiden avulla, kunkin jäsenen toimiessa oman tehtävänsä mukaan, ja

näin ruumis kasvaa ja rakentuu rakkaudessa” (Ef. 4:16). Kirkko täyttää lähetystehtävänsä toiminnallaan, jossa se Kristuksen käskyä totellen ja Pyhän Hengen armon ja rakkauden johtamana tulee kaikille ihmisille ja kaikille kansoille todella täydellisesti läsnäolevaksi johtaakseen heidät elämänsä, julistuksensa, sakramenttiansa ja muiden armonvälineidensä kautta uskoon, vapauteen ja Kristuksen rauhaan, jotta heille näin avautuu vapaa ja varma tie täydelliseen Kristuksen salaisuuden osallisuuteen.

Koska tässä lähetystehtävänsä täyttämässä Kirkko jatkaa itsensä Kristuksen lähetystä, hänen, joka oli lähetetty tuomaan köyhille ilosanomaa, ja levittää sitä kautta aikojen, on myös Kirkon, Kristuksen Hengen innoittamana, kuljettava samaa lähetystyön taivalta, jota Kristuskin kulki, nimittäin köyhyyden, kuuliaisuuden, palvelun ja itsensä uhraamisen tietä kuolemaan saakka, josta Kristus ylösnousemuksessaan selviytyi voittajana. Niin apostolitkin kulkivat tätä tietä toivoen saavansa monenlaisissa koettelemuksissa ja kärsimyksissä täyttää sen, mikä vielä puuttuu Kristuksen ahdistuksista hänen ruumiinsa hyväksi, joka on Kirkko (vrt. Kol. 1:24). Kristittyjen veri onkin usein osoittautunut siemeneksi.[13]

6. Tämä tehtävä, jota Pietarin johtaman piispainkollegion on täytettävä koko Kirkon tukiessa sitä rukouksillaan ja yhteistyöllään, on yksi ja sama joka paikassa ja joka tilanteessa, joskaan sen toteuttaminen ei eri olosuhteissa aina tapahdu samalla tavalla. Ne erot, jotka tässä Kirkon toiminnassa ovat todettavissa, eivät niin ollen johdu itse lähetystehtävän sisäisestä olemuksesta, vaan niistä olosuhteista, joissa lähetystehtävää täytetään.

Nämä olosuhteet taas johtuvat joko Kirkosta tai niistä kansoista, yhteisöistä ja ihmisistä, joihin lähetystyö kohdistuu. Sillä joskin Kirkko itsessään omistaa pelastusvälineiden koko runsauden, se ei aina heti käytä niitä kaikkia koko laajuudessaan eikä se sitä aina voikaan tehdä, vaan

se kokee sekä alkuvaiheet että asteittaisen etenemisen siinä toiminnassa, jolla se pyrkii toteuttamaan Jumalan suunnitelmaa. Joskus Kirkon on jopa pakko onnellisesti alkaneen etenemisen jälkeen valittaen todeta taantumista tai pysyttelä eräänlaisessa epätäydellisyyden tai riittämättömyyden olotilassa. Mitä taas tulee ihmisiin, yhteisöihin ja kansoihin, niin Kirkko koskettaa niitä ja astuu niiden elämään vain asteittain ja siten ottaa ne katoliseen täyteyteen. Kukaan näitä mainittuja olosuhteita ja asteita varten tulee olla omat toimintamuotonsa ja sopivat menettelytapansa.

Niitä erityisiä aloitteita, joiden puitteissa Kirkon lähettämät evankeliumin sanansaattajat menevät kaikkialle maailmaan saarnaamaan evankeliumia ja tuomaan Kirkon niiden kansojen tai ryhmien keskuuteen, jotka eivät vielä usko Kristukseen, nimitetään tavallisesti ”lähetyksiksi”. Niitä kehitetään juuri lähetytyön avulla, jota useimmiten tehdään määrättyillä Pyhän istuimen hyväksymillä alueilla. Tämän lähetytyön varsinainen päämäärä on evankeliumin tuominen ja Kirkon istuttaminen niiden kansojen ja yhteisöjen keskuuteen, joihin sitä ei vielä ole istutettu.[14] Niin tulee Jumalan sanan siemenestä kaikkialla maailmassa kasvaa lujasti perustettuja paikallisia osakirkkoja, joilla on oma voimansa ja kypsyytensä ja joilla tulee olla oma uskovaan kansaan kiinteästi liittyvä hierarkiansa sekä sellaiset välineet, jotka kuuluvat kristillisen elämän täydelliseen toteuttamiseen ja jotka vastaavat niiden erikoisluonnetta, niin että ne omalta osaltaan voivat vaikuttaa koko Kirkon menestykseksi. Tämän perustamistyön pääkeinona tulee olla Jeesuksen Kristuksen ilosanoman julistaminen. Tähän työhön Herra lähetti opetuslapsensa kaikkeen maailmaan, jotta Jumalan sanan kautta uudesti syntyneet ihmiset (vrt. 1. Piet. 1:23) kasteessa liitetään Kirkkoon, joka lihaksi tulleen Sanan ruumiina saa ravintonsa ja elää Jumalan sanasta ja eukaristisesta leivästä (vrt. Ap.t. 2:42).

Tässä Kirkon lähetystoiminnassa saattaa joskus samanaikaisesti esiintyä erilaisia olosuhteita: ensinnäkin alkuvai-

hetta eli istuttamista, toisaalta kirkollisen elämän uutuutta eli nuoruutta. Nämä vaiheet ohitettuaan Kirkko ei kuitenkaan lopeta lähetystoimintaansa, vaan nyt on vakiintuneen osakirkon tehtävänä jatkaa työtä ja julistaa evankeliumia niille ihmisille, jotka vielä ovat ulkopuolella.

Lisäksi ne yhteisöt, joiden keskuudessa Kirkko toimii, saattavat erilaisista syistä muuttua niin perin juurin, että myös yleiset olosuhteet muuttuvat täysin erilaisiksi. Kirkon on silloin harkittava, vaativatko nämä muuttuneet olosuhteet uudestaan varsinaista lähetystyötä. Olosuhteet saattavat joskus muodostua jopa sellaisiksi, että jonkin aikaa ei ole mahdollisuutta julistaa evankeliumin sanomaa välittömästi ja suoraan. Silloin lähetysaarnaajien tulee kärsivällisesti, viisaasti ja samalla syvästi luottaen todistaa Kristuksen rakkaudesta ja hyvyydestä ja siten valmistaa Herralle tietä ja tehdä hänet edes jollakin tavalla läsnäolevaksi.

Näin käy selväksi, että lähetystoiminta pulppuaa Kirkon syvimmästä olemuksesta. Se levittää Kirkon pelastavaa uskoa, toteuttaa levitessään sen katolista yhteyttä ja on sen apostolisuuden kannattama. Lähetystyössä toteutuu Kirkon hierarkian kollegiaalinen huolenpito, siinä annetaan todistus Kirkon pyhyydestä, sitä levitetään ja edistetään. Kansojen keskuudessa tehty työ erottuu täten sekä uskoviin kohdistuvasta paimentyöstä että kristittyjen ykseyden palauttamisen hyväksi tehdyistä ponnisteluista. Silti nämä ovat mitä kiinteimmässä yhteydessä Kirkon lähetystyöhön;[15] sillä kristikunnan jakautuminen ”vahingoittaa evankeliumin kaikille luoduille julistamisen pyhää asiaa”[16] ja sulkee monelta ihmiseltä tien uskoon. Lähetystyön välttämättömyys muodostaa niin ollen kaikille kastetuille kutsun yhtyä yhdeksi laumaksi, jotta he voisivat siten yksimielisesti todistaa kaikkien kansojen edessä Kristuksesta, Herrastaan. Mutta elleivät he vielä voi täysin todistaa yhdestä uskosta, heidän tulee ainakin olla keskinäisen arvonannon ja rakkauden elävöittämiä.

7. Lähetystyön perustus on Jumalan tahto, "että kaikki ihmiset pelastuisivat ja tulisivat tuntemaan totuuden. Sil- lä yksi on Jumala, yksi myös välimies Jumalan ja ihmisen välillä, ihminen Jeesus Kristus, joka antoi itsensä lun- naiksi kaikkien edestä" (1. Tim. 2:4-5), "eikä ole pelastusta yhdessäkään toisessa" (Ap.t. 4:12). Niinpä on välttämätön- tä, että kaikki opittuaan tuntemaan hänet Kirkon julistuk- sesta kääntyvät uskomaan häneen ja liitetään kasteen väli- tyksellä häneen itseensä ja hänen ruumiiseensa, Kirkkoon. Kristus itse on nimittäin selvin sanoin tähdentänyt uskon ja kasteen välttämättömyyttä (vrt. Mark. 16:16; Joh. 3:5) ja samalla vahvistanut Kirkon välttämättömyyden, johon ih- miset kasteen kautta astuvat ikään kuin oven läpi. Siksi ei- vät ne ihmiset voi pelastua, jotka tuntevat Katolisen kirkon ja tietävät Jumalan Kristuksen kautta säätäneen sen välttä- mättömäksi pelastukselle ja jotka kuitenkin eivät halua liittyä tähän kirkkoon tai pysyä siinä.[17] Vaikka Jumala voikin johdattaa sellaiset ihmiset, jotka ilman omaa syy- tään eivät tunne evankeliumia, omia teitään käyttäen us- koon, jota ilman on mahdoton olla hänelle otollinen (Hepr. 11:6), niin sittenkin Kirkolla on velvollisuus julistaa evan- keliumia (vrt. 1. Kor. 9:16) ja samalla pyhä oikeus siihen. Siksi myös lähetystyöllä on nyt ja tulee aina olemaan vä- hentymätön voimansa ja välttämättömyytensä.

Lähetystyönsä puitteissa Kristuksen mystinen ruumis kerää ja järjestää lakkaamatta omaan kasvamiseensa tar- vitsemiaan voimia (vrt. Ef. 4:11-16). Sen toteuttamiseen ajaa Kirkon jäseniä se rakkaus, jolla he rakastavat Jumalaa ja jossa he haluavat jakaa kaikkien ihmisten kanssa nykyi- sen ja tulevan elämän hengelliset hyvyydet.

Edelleen lähetystyö kirkastaa täydellisesti Jumalan, kun ihmiset vastaanottavat Jumalan Kristuksessa toteutta- man pelastuksen tietoisesti ja koko sen laajuudessa. Niin täytetään se Jumalan tahto, jota Kristus kuuliaisena ja ra- kastaen palveli kirkastaakseen Isän, joka hänet oli lähettä- nyt,[18] jotta koko ihmiskunta muodostaisi yhden Jumalan

kansan, kasvaisi yhdeksi Kristuksen ruumiiksi ja rakentuisi yhdeksi Pyhän Hengen temppeliksi. Veljellistä sopua ilmaistessaan tämä samalla vastaa täysin kaikkien ihmisten sisäisimpiä toiveita. Näin lopulta todella täyttyy Luojan suunnitelma, hänen, joka loi ihmisen kuvakseen ja kaltaisekseen, sitten kun kaikki inhimillisen luonnon omaavat ja Kristuksessa Pyhän Hengen kautta uudesti syntyneet yksimielisesti Jumalan kunnian nähdessään voivat sanoa "Isä meidän".[19]

8. Lähetystyö on läheisessä yhteydessä myös inhimilliseen luontoon ja sen pyrkimykseen. Kristusta julistaessaan Kirkko samalla ilmaisee ihmisille heidän olemassaoloon ja kutsumustaan koskevan aidon totuuden. Kristushan on sen uudistuneen, veljellisen rakkauden, vilpittömyyden ja rauhantahdon täyttämän ihmisyyden alkulähde ja esikuva, jota kaikki haluavat. Kristus ja Kirkko, joka evankeliumia saarnatessaan todistaa hänestä, ylittävät kaikki rotujen ja kansojen välillä olevat rajat, eikä niitä voi kukaan eikä missään pitää ihmisille vieraina.[20] Kristus itse on totuus ja tie, jonka evankeliumin julistus tekee kaikille saatettavaksi tuomalla kaikkien korvien kuultavaksi hänen sanansa: "Tehkää parannus ja uskokaa evankeliumi" (Mark. 1:15). Mutta koska se, joka ei usko, jo on tuomittu (vrt. Joh. 3:18), niin Kristuksen sanat ovat samalla kertaa tuomion ja armon, kuoleman ja elämän sanoja, sillä vain kuolettamalla vanhan elämämme voimme astua uuteen elämään. Tämä koskee ensi kädessä ihmisiä, mutta myös erilaisia tämän maailman hyvyksiä, joihin ihmisen synty ja Jumalan siunaus ovat samanaikaisesti lyöneet leimansa: "Sillä kaikki ovat tehneet syntiä ja ovat vailla Jumalan kirkkautta" (Room. 3:23). Kukaan ei itsensä kautta ja omasta voimastaan vapaudu synnistä ja kohoa itsensä yläpuolelle, kukaan ei pääse täysin vapaaksi heikkoudestaan, yksinäisyydestään ja orjuudesta,[21] vaan kaikki tarvitsevat Kristusta esikuvakseen, Opettajakseen, Lunastajak-

seen, Vapahtajakseen, elämänlähteekseen. Evankeliumi on historiassa – myös maallisella tasolla – ollut ihmisille todella vapauden ja edistyksen käyteaineena ja tarjoutuu jatkuvasti veljeyden, yksimielisyyden ja rauhan käyteaineeksi. Uskovat eivät syyttä ylistä Kristusta ”kansojen toivoksi ja Pelastajaksi”. [22]

9. Lähetystyön aika sijoittuu niin ollen Herran ensimmäisen tulemisen ja hänen jälleentulemisensa väliseen aikaan, jolloin Kirkko korjataan satona neljältä ilmansuunnalta Jumalan valtakuntaan. [23] Sillä ennen Herran tuloa on ilosanomaa julistettava kaikille kansoille (vrt. Mark. 13:10).

Lähetystoiminta ei ole mitään muuta eikä mitään vähäisempää kuin Jumalan suunnitelman ilmestyminen eli ”epifania” ja sen täyttyminen maailmassa ja sen historiasa, jossa Jumala lähetystyön välityksellä näkyvästi panee täytäntöön pelastushistoriaa. Julistuksen sanan ja sakramenttien välityksellä, sakramenttien, joiden keskus ja kohokohta on pyhä eukaristia, se asettaa Kristuksen, pelastuksen toteuttajan, läsnäolevaksi. Kaiken totuuden ja armon, joita jo pakanoiden keskuudessa esiintyy jonkinlaisena Jumalan kätkeytyneenä läsnäolona, se vapauttaa pahan tartunnasta ja palauttaa luojalleen Kristukselle, joka murskaa paholaisen vallan ja karkottaa huonojen tekojen moninaisen pahuuden. Niinpä mitään siitä hyvästä, jota esiintyy kylvettynä ihmisten sydämiin ja mieliin sekä myös kansojen erilaisiin palvelusaloihin ja kulttuureihin, ei mene hukkaan, vaan se parannetaan, korotetaan ja tehdään täydelliseksi Jumalan kunniaksi, paholaisen häpeäksi ja ihmisten autuudeksi. [24] Näin lähetystoiminta pyrkii eskatologiseen täyteyteen, [25] sillä sen välityksellä Jumalan kansaa lisätään siihen määrään ja aikaan saakka, jonka Jumala on oman valtansa nojalla asettanut (vrt. Ap.t. 1:7) ja josta profeetta on sanonut: ”Tee avaraksi telttasi sija, levennettäköön sinun majojesi seinien kangas. Älä sääste-

le" (Jes. 54:2).[26] Näin mystinen ruumis kehittyi Kristuksen täyden iän määrään (vrt. Ef. 4:13) ja hengellinen temppeleli, jossa Jumalaa rukoillaan hengessä ja totuudessa (vrt. Joh. 4:23), kasvaa ja "rakentuu apostolien ja profeettojen perustukselle, kulmakivenä itse Kristus Jeesus" (Ef. 2:20).

TOINEN LUKU

VARSINAINEN LÄHETYSTYÖ

10. Kirkko, jonka Kristus on lähettänyt julistamaan ja ilmoittamaan kaikille ihmisille ja kansoille Jumalan rakkaudesta, tietää, että sen edessä yhä on suunnaton tehtävä. On olemassa kaksi miljardia ihmistä – ja heidän lukumääränsä kasvaa päivittäin – joita kestävät kulttuurisiteet, vanhat uskonnolliset perinteet ja lujat sosiaaliset rakenteet sitovat yhteen suuriksi ja kiinteiksi yhteisöiksi ja jotka eivät ole vielä ensinkään tai vain hyvin vähäisessä määrin ovat saaneet kuulla evankeliumin julistamista. Toiset heistä kuuluvat joihinkin suurista uskontokunnista, toiset eivät tunne Jumalaa, toiset nimenomaan kieltävät hänen olemassaolonsa ja jopa taistelevat häntä vastaan. Voidakseen tarjota kaikille ihmisille pelastuksen salaisuutta ja Jumalalta tulevaa elämää Kirkon on juurrutettava itsensä kaikkien näiden ryhmien keskuuteen samasta syystä kuin Kristus, kun hän lihaksitulemisessaan asettui keskelle niiden ihmisten sosiaalista ja kulttuuriympäristöä, joiden keskuudessa hän eli.

Artikla I:

Kristillinen todistus

11. Kirkon tulee olla läsnä näissä ihmisyyhteisöissä heidän keskuudessaan asuvien tai heidän luokseen lähetettyjen lastensa välityksellä. Sillä kaikkien kristittyjen, asui-

vatpa he missä tahansa, on aina elämänsä esimerkillä ja sanansa todistuksella julistettava sitä uutta ihmistä, jonka he ovat kasteessa pukeneet ylleen, ja sitä Pyhän Hengen voimaa, joka heille vahvistuksen sakramentissa on annettu, jotta muut ihmiset nähdessään heidän hyvät tekonsa ylistäisivät Isää (vrt. Matt. 5:16) ja oppisivat täydellisemmin tuntemaan ihmiselämän todellisen merkityksen ja kaikki ihmiset toisiinsa liittävän siteen.

Voidakseen hedelmällisesti todistaa Kristuksesta kristittyjen täytyy liittyä lähimmäisiinsä kunnioituksen ja rakkauden sitein. Heidän täytyy pitää itseään sen ihmisryhmän jäsenenä, jonka keskuudessa he elävät. Heidän täytyy osallistua ihmiselämän eri suhteitten ja toimintojen välityksellä ympäristönsä kulttuurisiin ja sosiaalisiin pyrkimyksiin, tuntea myös yhteisön kansalliset ja uskonnolliset perinteet sekä iloiten ja kunnioittavasti etsiä niihin kätkeytyjä Sanan siemeniä. Heidän tulee samoin todeta se syvälinen muutos, joka on käynnissä näiden kansojen keskuudessa. Heidän on pyrittävä vaikuttamaan siihen, etteivät meidän aikamme ihmiset, jotka liiaksi ajattelevat nykymaailman luonnontieteellisiä ja teknisiä saavutuksia, vieraantuisi jumalallisista asioista, vaan pikemminkin heräisivät voimakkaammin kaipaamaan Jumalan ilmoittamaa totuutta ja rakkautta. Kuten Kristus itse näki ihmisten sydämeen ja johdatti heidät aidon inhimillisen keskustelun kautta Jumalan valoon, niin tulee hänen opetuslastensakin Kristuksen hengen kokonaan täyttämänä tuntea ne ihmiset, joiden keskuudessa he asuvat, ja joiden kanssa he ovat tekemisissä. Vilpittömässä ja kärsivällisessä vuoropuhelussa heidän tulee oppia tuntemaan ne rikkaudet, jotka antelias Jumala on kansoille jakanut. Samanaikaisesti heidän tulee pyrkiä evankeliumin valolla kirkastamaan ja vapauttamaan näitä rikkauksia ja johdattamaan ne Jumalan, Pelastajan vallan alaisiksi.

12. Kristittyjen läsnäolon ihmisten yhteisöissä tulee olla sen rakkauden elävöittämää, jolla Jumala on meitä rakastanut ja joka velvoittaa meitä rakastamaan toinen toistamme (vrt. 1. Joh. 4:11). Kristillinen rakkaus todella sulkee sisäänsä kaikki, rotuun, yhteiskuntaluokkaan tai uskontokuntaan katsomatta. Se ei odota etua eikä kiitollisuutta; sillä kuten Jumala on kääntynyt puoleemme ansaitsemattomassa rakkaudessa, niin on uskovienkin etsittävä itse ihmistä rakkaudessa ja tunnettava häntä kohtaan samaa rakkautta, jolla Jumala on ihmistä etsinyt. Kuten Kristus vaelsi kaupunkien ja kylien läpi ja paransi kaikki taudit ja vaivat merkiksi tulevasta Jumalan valtakunnasta (vrt. Matt. 9:35ss; Ap.t. 10:38), niin Kirkkokin lapsissaan on yhteydessä kaikensäätyisiin ihmisiin, mutta erityisesti köyhiin ja kärsiviin, ja mielellään uhrautuu heidän puolestaan. Se ottaa osaa heidän suruihinsa ja iloihinsa, se tuntee elämän toiveet ja arvoitukset, se kärsii heidän kanssaan kuoleman ahdistuksen. Niille, jotka etsivät rauhaa, se pyrkii vastaamaan veljellisessä keskustelussa tarjoten heille evankeliumin rauhaa ja valoa.

Kristittyjen on työllään osallistuttava terveen talous- ja yhteiskuntajärjestyksen rakentamiseen ja oltava siinä toisten kanssa yhteistyössä. Heidän on kiinnitettävä erikoista huolta lasten ja varttuvan nuorison kasvattamiseen erityyppisten koulujen avulla. Näitä kouluja ei ole pidettävä ainoastaan erinomaisina kristillisen nuorison sivistämisen ja kehittämisen välineinä, vaan myös samalla tavattoman arvokkaana ihmisten palvelemisena, erityisesti kehitysmaissa, jotta ihmisen arvokkuus pääsee enemmän esille ja ihmisten elinehtoja voidaan parantaa. Lisäksi kristittyjen tulee osallistua niiden kansojen ponnistuksiin, jotka taistellen nälkää, tietämättömyyttä ja sairauksia vastaan pyrkivät luomaan entistä parempia elinehtoja ja vahvistamaan rauhaa maailmassa. Uskovat osallistukoot harkitusti niihin pyrkimyksiin, joita edistävät sekä yksityiset että jul-

kiset laitokset, hallitukset, kansainväliset järjestöt, eri kristilliset yhteisöt ja myös ei-kristilliset uskontokunnat.

Kuitenkaan Kirkko ei millään tavoin halua sekaantua maallisen yhteiskunnan johtoon. Se ei vaadi itselleen muuta oikeutta kuin palvella Jumalan avulla ihmiskuntaa rakkaudessa ja uskollisessa valmiudessa (vrt. Matt. 20:26; 23:11).[1]

Kristuksen opetuslasten toivomus on se, että he läheisessä yhteydessä ihmisiin saisivat elämällään ja työllään antaa oikeata todistusta Kristuksesta ja edistää ihmisten pelastusta sielläkin, missä he eivät voi Kristusta täysin avoimesti julistaa. Eiväthän he pyri pelkästään ihmisten aineellisen hyvinvoinnin ja edistyksen lisäämiseen, vaan he haluavat lisätä näiden inhimillistä arvokkuutta ja veljellistä yhteyttä opettamalla niitä uskonnollisia ja moraalisia totuuksia, joita Kristus kirkasti omalla valollaan. Tällä tavoin he vähitellen avaavat yhä täydellisemmän tien Jumalan luokse. Näin ihmisiä autetaan löytämään pelastus rakkaudessa Jumalaan ja lähimmäiseen ja Kristuksen salaisuus alkaa kirkastua; hänessä ilmestyi uusi ihminen, joka on luotu Jumalan kuvan mukaan (vrt. Ef. 4:24) ja jossa Jumalan rakkaus meille ilmoitetaan.

Artikla II:

Evankeliumin julistaminen ja Jumalan kansan kokoaminen

13. Kaikkiialla, missä Jumala avaa oven sanalle, jotta Kristuksen salaisuutta julistettaisiin (vrt. Kol. 4:3), on kaikille ihmisille (vrt. Mark. 16:15) rohkeasti ja vääjäämättä (vrt. Ap.t. 4:13, 29, 31; 9:27, 28; 13:46; 14:3; 19:8; 26:26; 28:31; 1. Tess. 2:2; 2. Kor. 3:12; 7:4; Fil. 1:20; Ef. 3:12; 6:19, 20) julistettava elävää Jumalaa (vrt. 1. Kor. 9:15; Room. 10:14) ja häntä, jonka Jumala lähetti kaikkien pelastukseksi, Jeesusta Kristusta (vrt. 1. Tess. 1:9-10; 1. Kor. 1:18-21; Gal. 1:31; Ap.t. 14:15-17; 17:22-31), jotta ei-kristityt uskoen ja Pyhän Hengen avaamin sydämin (vrt. Ap.t. 16:14) kääntyisivät

vapaasti Herran puoleen ja vilpittömästi liittyisivät häneen, joka on "tie, totuus ja elämä" (Joh. 14:6) ja joka pysyy täyttämään kaiken heidän hengellisen kaipuunsa ja äärettömästi ylittämäänkin sen.

Tämä kääntymisen on tosin käsitettävä alkuvaiheeksi, mutta kuitenkin riittäväksi, jotta se saa ihmisen käsittämään, että hänet synnistä irti tempaistuna johdatetaan Jumalan rakkauden salaisuuteen, Jumalan, joka kutsuu häntä henkilökohtaiseen yhteyteen itsensä kanssa Kristuksessa. Armon vaikutuksesta vastakääntynyt näin aloittaa hengellisen tiensä, jolla hän uskossa osallistuen kuoleman ja ylösnousemuksen salaisuuteen muuttuu vanhasta ihmisestä uudeksi ihmiseksi, joka Kristuksessa on tullut täydelliseksi (vrt. Kol. 3:5-10; Ef. 4:20-24). Tämän muutoksen, joka tuo mukanaan ajattelutavan ja käyttäytymisen asteittaisen muuttumisen, tulee ilmetä sosiaalisina seurauksina ja sen on vähitellen kehityttävä katekumenaatin aikana. Koska Herra, johon hän uskoo, on merkki, jota vastaan sanotaan (vrt. Luuk. 2:34; Matt. 10:34-39), joutuu vastakääntynyt usein kokemaan inhimillisten siteitten katkeamisen, mutta hän saa myös kokea iloa, jota Jumala jakaa ylenmääräisesti (vrt. 1. Tess. 1:6). Kirkko kieltää ankarasti sen, että joku pakotetaan ottamaan usko vastaan tai että häneen vaikutetaan tai häntä houkutellessa sopimattomin keinoin. Toisaalta Kirkko tähdentää ehdottomasti oikeutta, ettei kenenkään pidä joutua luopumaan uskosta väärän painostuksen vuoksi.[2]

Ikivanhan kirkollisen tavan mukaan on kääntymisen perusteet tutkittava ja tarpeen vaatiessa niitä on pyrittävä puhdistamaan.

14. Se, joka Kirkon välityksellä on Jumalalta saanut uskon Kristukseen,[3] on liturgisin juhlamenoin otettava katekumeeniksi. Katekumenaatti ei merkitse ainoastaan oppien ja käskyjen selitystä, vaan koko sen kristillisen elämän oppimista ja sen tarpeeksi pitkää harjoittamista, jon-

ka kautta opetuslapset liittyvät Kristukseen, Mestariinsa. Kastettavat on siis sopivin keinoin tutustutettava pelastuksen salaisuuteen ja heidät on evankeliumin mukaisten elintapojen ja määrättyjen pyhien riittien kautta [4] jaksotain johdatettava uskon, liturgian ja Jumalan kansan rakkauden elämään.

Sen jälkeen heidät vapautetaan pimeyden vallasta kristillisen initiaation sakramenttien avulla (vrt. Kol. 1:13);[5] Kristuksen kanssa kuolleina, haudattuina ja ylösnousseina (vrt. Room. 6:4-11; Kol. 2:12-13; 1. Piet. 3:21-22; Mark. 16:16) he saavat lapseuden Hengen (vrt. 1. Tess. 3:5-7; Ap.t. 8:14-17) ja viettävät yhdessä koko Jumalan kansan kanssa Herran kuoleman ja ylösnousemuksen salaisuutta.

On toivottavaa, että paastonajan ja pääsiäisen liturgia uudistetaan sellaiseksi, että se valmistaa katekumeeneja pääsiäissalaisuuden viettoon, jossa he sitten kasteen kautta syntyvät uudelleen Kristuksessa.

Mutta ei ole ainoastaan katekeettojen ja pappien asia katekumenaatin aikana huolehtia kristillisestä initiaatiosta, vaan siihen tulee osallistua koko uskovien yhteisön, ennen kaikkea kummien, jotta katekumeenit alun alkaen tuntisivat kuuluvansa Jumalan kansaan. Koska Kirkon elämä on apostolista, katekumeenienkin on opittava elämänsä todistuksella ja uskonsa tunnustamalla tehokkaasti myötävaikuttamaan evankeliumin julistukseen ja Kirkon rakentamiseen.

Katekumeenien oikeudellinen asema on Kirkon uudessa lakikirjassa selvästi ilmaistava, sillä heidät on jo liitetty Kirkkoon,[6] he kuuluvat jo Kristuksen huoneeseen [7] ja useinkin he jo elävät uskon, toivon ja rakkauden elämää.

Artikla III:

Kristillisen yhteisön rakenne

15. Sanan kylvöllä ja evankeliumin julistuksella Pyhä Henki kutsuu kaikkia ihmisiä Kristuksen luo ja herättää sydämissä uskon kuuliaisuuden. Synnyttäessään Kristukseen uskovat kastelähteen helmassa uuteen elämään hän kokoaa heidät yhdeksi Jumalan kansaksi, "valituksi sukukunnaksi, kuninkaalliseksi papistoksi, pyhäksi heimoksi, omaisuuskansaksi" (1. Piet. 2:9).[8]

Jumalan työtovereina (vrt. 1. Kor. 3:9) lähetyssaarnaajien tulee rakentaa sellaisia uskovien yhteisöjä, jotka saamansa kutsumuksen arvon mukaisesti vaeltaen (vrt. Ef. 4:1) hoitavat Jumalan heille uskomia tehtäviä: papillista, profeetallista ja kuninkaallista virkaa. Täten kristillisestä yhteisöstä tulee Jumalan läsnäolon merkki maailmassa. Eukaristisessa uhrissahan Jumalan kansa on Kristuksen kanssa jatkuvasti vaelluksella Isän luokse;[9] lakkaamatta Jumalan sanan ravitsemana [10] se todistaa Kristuksesta,[11] vaeltaa rakkaudessa ja hehkuu apostolista intoa.[12]

Kristillinen yhteisö on alun alkaen rakennettava siten, että se mikäli mahdollista pystyy huolehtimaan omista tarpeistaan. Tämän kristillisen yhteisön tulee oman kulttuurinsa rikkauksin varustettuna olla juurtunut syvälle kansaan; perheiden tulee kukoistaa evankeliumin hengessä,[13] sopivien koulujen tulee niitä siinä tukea. Maallikkoapostolaatin tulee yhdistyksiä ja ryhmiä perustamalla täyttää koko yhteisö evankelisella hengellä; eri riituksiin kuuluvien katolilaisten keskinäisen rakkauden tulee loistaa kirkaana.[14]

Uusien kristittyjen keskuudessa on ylläpidettävä myös ekumeenista henkeä. Heidän tulee tunnustaa kaikki Kristukseen uskovat veljet todellisiksi Kristuksen opetuslapsiksi, jotka ovat kasteessa uudestisyntyneet ja Jumalan kansan moninaisista lahjoista osalliset. Siinä määrin kuin uskonnolliset olosuhteet sen sallivat, on ekumeenista lii-

kettä edistettävä siten, että katolilaiset – välttämättä kaikkea uskonnollista välinpitämättömyyttä ja opillista sekaannusta samoin kuin kaikkea epätervettä kilpailua ja seuraten kristittyjen ykseyttä koskevan kirkolliskokouksen dekreetin suuntaviivoja – tunnustavat veljellisessä yhteistyössä erossa olevien veljien kanssa kansojen edessä uskoaan Jumalaan ja Jeesukseen Kristukseen siltä osalta kuin tämä usko on heille yhteinen. Yhteistyön pitäisi ulottua myös sosiaaliselle ja tekniselle alalle, samoin kulttuurisiin ja uskonnollisiin kysymyksiin. Yhteistyön perustana olkoon ennen kaikkea Kristus, yhteinen Herramme. Yhdistäköön heidät hänen nimensä! Yhteistyön ei tule myöskään rajoitua ainoastaan yksityisiin henkilöihin, vaan sen tulee paikallisen ordinariuksen antamien ohjeiden mukaan koskea yhtäläisesti kirkkoja ja kirkollisia yhteisöjä sekä niiden toimintamuotoja.

Mitä tulee valtiomuotoon, kieleen ja yhteiskuntajärjestykseen, eivät maailman kaikkien kansojen keskuudesta Kirkkoon kootut kristityt eroa muista ihmisistä.[15] Siitä syystä heidän tulee elää Jumalan ja Kristuksen hengessä oman kansansa kunniallisia elintapoja seuraten. Hyvinä kansalaisina heidän tulee rakastaa isänmaataan todella ja tehokkaasti, mutta vieraiden rotujen halveksimista ja liioiteltua kansallismielisyyttä heidän on tarkoin vältettävä ja heidän tulee edistää rakkautta koko ihmiskuntaa kohtaan.

Jotta tämä kaikki voitaisiin toteuttaa, on maallikoihin – siis uskoviin, jotka kasteessa on liitetty Kristukseen ja jotka elävät maailmassa – kohdistettava heidän tärkeän asemansa vuoksi aivan erikoista huolenpitoa. Heidän erityinen tehtävänsähän on siinä, että he Kristuksen hengen täyttäminä ikään kuin hapatteena sisältäpäin elähdyttävät ja järjestävät maallisia asioita siten, että ne toteutuvat Kristuksen hengen mukaisesti.[16]

Mutta ei ole kylliksi se, että Kristuksen kansaa on juurtunut johonkin kansakuntaan ja on siinä mukana; ei ole kylliksi sekään, että se harjoittaa esimerkin apostolaattia.

Se on perustettu ja on läsnä sitä varten, että se sanoin ja teoin julistaisi Kristusta ei-kristityille maanmiehilleen ja auttaisi heitä ottamaan vastaan Kristuksen täydellisesti.

Kirkon juurruttamiseen ja kristillisen yhteisön kasvamiseen tarvitaan erilaisia palveluvirkoja, jotka Jumalan kutsumus herättää esiin uskovien seurakunnan keskuudesta ja joita kaikkien on huolellisesti edistettävä ja hoidettava. Niihin kuuluvat papin, diakonin ja katekeetan tehtävät sekä Katolinen aktio. Myös sääntökuntien jäsenet täyttävät hyvin tärkeää tehtävää juurruttaessaan ja vahvistaessaan Kristuksen valtakuntaa sieluissa ja levittäessään sitä sekä rukouksin että töin.

16. Syvää iloa tuntien Kirkko kiittää pappiskutsumuksen verrattoman kalliista lahjasta, jonka Jumala on antanut vastikään Kristuksen puoleen kääntyneiden kansojen keskuudessa niin monille nuorille miehille, sillä Kirkko saa syvimät juuret yhteisössä, kun uskovien eri yhteisöt saavat omasta keskuudestaan pelastuksen julistajia, jotka piispoina, pappeina ja diakoneina palvelevat veljiään, niin että nuoret kirkot vähitellen rakentuvat hiippakunniksi, joilla on oma papistonsa.

Siellä, minne Kirkko on vasta istutettu, ja samoin nuorissa kirkoissa on uskollisesti seurattava tämän kirkolliskokouksen pappiskutsumusta ja pappien koulutusta koskevia ohjeita. Erikoisesti on kiinnitettävä huomiota siihen, mitä on sanottu hengellisen, opillisen ja pastoraalisen koulutuksen läheisestä yhteydestä toisiinsa, evankeliumin mukaisesta elämäntavasta etsimättä omaa tai oman perheen hyötyä, sekä Kirkon salaisuuden syvemmän ymmärtämisen voimistamisesta. Siten koulutettavat oppivat oivallisesti käsittämään, mitä merkitsee täydellinen antautuminen Kristuksen ruumiin palvelemiseen ja evankeliumin julistamiseen piispan uskollisena työtoverina ja yhteistyössä veljien kanssa.[17]

Tämän monitahoisen päämäärän saavuttamiseksi on oppilaiden koko koulutus suunniteltava Raamattuun sisältävän pelastussalaisuuden valossa. Oppilaiden on opittava löytämään liturgiasta tämä Kristuksen ja ihmiskunnan lunastuksen salaisuus ja toteuttamaan sitä omassa elämässään.[18]

Nämä pappiskoulutusta koskevat vaatimukset, myös pastoraaliset ja käytännölliset, on kirkolliskokouksen antamien suuntaviivojen mukaan [19] yhdistettävä pyrkimykseen ottaa huomioon oppilaitten omalle kansalle ominaiset ajatus- ja käyttäytymistavat. Opiskelijoiden mieli on niin ollen avattava ja sitä on terästettävä, jotta he voisivat saada oman kansansa kulttuurista hyvät tiedot ja oikean käsityksen. Filosofisten ja teologisten opintojen tulee johdattaa heidät ymmärtämään kotimaansa perinteen ja uskonnon sekä kristinuskon välisiä yhteyksiä.[20] Pappiskoulutuksen tulee myös ottaa huomioon maan pastoraaliset tarpeet. Opiskelijoiden tulee tutustua Kirkon lähetystoiminnan historiaan, tarkoitusperiin ja menetelmiin sekä myös oman kansansa erityisiin yhteiskunnallisiin, taloudellisiin ja kulttuurisiin olosuhteisiin. Heidät on kasvatettava ekumeenisessa hengessä ja valmennettava hyvin veljelliseen keskusteluun ei-kristittyjen kanssa.[21] Kaiken tämän edellytyksenä on, että papiksi opiskelevat saavat mahdollisuuksien mukaan olla läheisessä yhteydessä omaan kansaansa ja sen elintapoihin.[22] Lisäksi opiskelijoiden on perehdyttävä järjestelmälliseen kirkolliseen hallintoon ja Kirkon talouteen liittyviin asioihin.

Pappien keskuudesta on myös valittava sellaisia, jotka saatuaan jonkin verran pastoraalista kokemusta saavat lisäkoulutusta yliopistoissa, myös ulkomaisissa ja ennen kaikkea Roomassa, sekä muunlaisissa tieteellisissä laitoksissa, niin että nuoret kirkot oman papistonsa keskuudesta saavat vaikeita tehtäviä varten riittävän tieteellisen koulutuksen ja kokemuksen omaavia henkilöitä.

Siellä, missä piispainkokous pitää sitä suotavana, on diakonaatti järjestettävä pysyväksi säädyksi Kirkkoa koskevaa konstituutiota vastaavasti.[23] On nimittäin paikallaan, että miehet, jotka tosiasiassa harjoittavat diakonin tehtäviä joko uskonnonopettajina Jumalan sanaa julistaen tai piispan ja kirkkoherran nimissä etäällä sijaitsevia seurakuntia hoitaen tai sosiaalista ja laupeudentyötä tehden, vahvistetaan käten päällepanemisella, joka on apostoleilta asti välitetty, ja siten tulevat lujemmin alttariin sidotuiksi ja voivat tehokkaammin hoitaa tehtäviään diakoninvihkimyksen sakramentaalisen armon avulla.

17. Tunnustuksen ansaitsee myös katekeettojen joukko, niiden miesten ja naisten ryhmä, jotka ansiokkaasti toimivat lähetystehtävissä. Apostolisen hengen elävöittäminä he paljon vaivaa nähden tekevät oman erityisen ja korvaamattoman osansa uskon ja Kirkon levittämistyössä.

Meidän päivinäimme, jolloin suurien massojen uskonnonopetukseen ja sielunhoitotehtäviin on vain niukasti pappeja käytettävissä, on katekeettojen viralla mitä suurin merkitys. Heidän koulutustaan on siitä syystä täydennettävä ja sovitettava kulttuurin edistykseen siten, että he voivat mahdollisimman hyvin täyttää uusien ja entistä laajempien taakkojen rasittaman tehtävänsä pappien pätevinä työtovereina.

Sen vuoksi on lisättävä niiden hiippakunta- ja aluekoulujen lukumäärää, joissa tulevat katekeetat perehtyvät sekä katoliseen oppiin, jolloin erityinen paino on pantava Raamatulle ja liturgialle, että opetusmenetelmiin ja sielunhoidon käytäntöön ja samalla saavat aidon kristillisen moraalikasvatuksen ja pyrkivät jatkuvasti hurskaaseen ja pyhään elämään.[24] Olisi myös järjestettävä kokouksia ja kursseja, joissa katekeetat määräajoin saisivat elvyttää tehtäviinsä kuuluvia tietoja ja taitoja sekä ravita ja lujittaa hengellistä elämäänsä. Lisäksi olisi henkilöille, jotka hoitavat näitä

tehtäviä päätyönään, oikeudenmukaisin palkkaeduin varmistettava kohtuullinen elintaso ja sosiaalinen turva.[26]

Kirkolliskokous lausuu toivomuksenaan, että Uskon leviämisen kongregatio huolehtisi erikoisavustuksin katekeettojen koulutuksesta ja toimeentulosta. Heitä varten voidaan perustaa erityinen tukijärjestö, mikäli tätä pidetään tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena.

Kirkot antakoot samaten mielihyvin tunnustuksensa apulaiskatekeettojen palvelualttiille työlle, jota kirkot niin suuresti tarvitsevat. He johtavat yhteisöissään rukouksia ja opettavat. Heidän opillisesta ja hengellisestä koulutuksesta on asianmukaisesti huolehdittava. Lisäksi on toivottavaa, että asianmukaisesti koulutetut katekeetat siellä, missä se katsotaan aiheelliseksi, saavat julkisen liturgisen toimituksen aikana kanonisen lähetysmääräyksen ja näin saavat uskonkysymyksissä suuremman arvovallan kansan keskuudessa.

18. Heti Kirkon istuttamisesta lähtien on innokkaasti edistettävä sääntökuntaelämää, sillä se ei ainoastaan tarjoa lähetystyölle arvokasta ja ehdottoman välttämätöntä apua, vaan Kirkossa tapahtuneen läheisemmän Jumalalle vihkiytymisen kautta se myös selvästi valaisee kristillisen kutsumuksen sisäisintä olemusta.[26]

Kirkon istuttamisessa myötävaikuttavien sääntökuntien tulee olla täysin niiden hengellisten aarteitten valtaamia, jotka ovat Kirkon luostariperinteille luonteenomaisia, ja niiden on pyrittävä ilmaisemaan ja levittämään näitä aarteita kunkin kansan hengen ja taipumusten mukaisesti. Niiden tulee huolellisesti punnita, miten kristilliseen luostarielämään voidaan omaksua niitä askeettisen ja kontemplatiivisen elämän perinteitä, joiden siemeniä Jumala toisinaan on istuttanut vanhoihin kulttuureihin jo ennen kuin evankeliumin julistus niiden keskuudessa on päässyt alkamaan.

Nuorissa kirkoissa on kehitettävä erilaisia sääntökuntaelämän muotoja, jotta ne valaisisivat Kristuksen lähetystehtävän ja Kirkon elämän eri puolia, omistautuisivat erilaisille pastoraalisille tehtäville ja valmistaisivat asianmukaisesti jäseniään niihin. Piispojen on kuitenkin kokouksissaan huolehdittava siitä, ettei perusteta liian monia samaa apostolista päämäärää palvelevia sääntökuntia, koska siitä koituisi vahinkoa sekä sääntökuntaelämälle että apostolaatille.

Tässä on erikoisesti mainittava ne aloitteet, joiden tarkoituksena on juurruttaa kontemplatiivista elämää; niistä toiset pitäytyen luostarilaitoksen olennaisiin piirteisiin pyrkivät juurruttamaan oman sääntökuntansa rikasta perinnettä, toiset taas palaavat alkukirkon munkkilaisuuden yksinkertaisimpiin muotoihin. Mutta kaikki pyrkikööt sopeutumaan paikallisiin olosuhteisiin. Koska kontemplatiivinen elämä kuuluu Kirkon täydelliseen läsnäoloon, on sitä saatava syntymään kaikkialla nuorissa kirkoissa.

KOLMAS LUKU

OSAKIRKOT

19. Kirkon juurruttaminen johonkin yhteisöön saavuttaa eräänlaisen päätöksen, kun uskovien ryhmä on juurtunut yhteiskuntaan ja jotenkin mukautunut paikalliseen kulttuuriin ja siten saanut pysyvyyttä ja kiinteyttä. Tämä merkitsee sitä, että Kirkolla jo on käytettävänä joukko kotimaisia pappeja, sääntökuntien jäseniä ja maallikoita – vaikkakaan ehkä ei tarpeeksi lukuisia – ja että siihen sisältyy virkoja ja laitoksia, jotka ovat välttämättömiä, jotta oman piispan johdolla voidaan elää ja levittää Jumalan kansan elämää.

Tällaisissa nuorissa kirkoissa tulee Jumalan kansan kypsyä kaikilla kristillisen elämän aloilla, jotka on tämän kirkolliskokouksen antamien suuntaviivojen mukaan uudistettava. Uskovien yhteisöistä tulee yhä enemmän tietoisesti eläviä uskon, liturgian ja rakkauden yhteisöjä; maallikot pyrkivät maallisessa ja apostolisessa työssään rakentamaan yhteiskuntaan rakkauden ja oikeudenmukaisuuden järjestystä; tiedotusvälineitä käytetään sopivasti ja harkiten; perheet muodostuvat todella kristillisen elämänsä kautta maallikkoapostolaatin sekä pappis- ja sääntökuntakutsumusten kasvupaikoiksi. Uskoa opetetaan asianmukaisesti sovelletun katekeesin avulla, sitä harjoitetaan kansanluonteen kanssa sopusoinnussa olevan liturgian puitteissa ja sitä juurrutetaan maan arvokkaisiin

instituutioihin ja tottumuksiin niitä vastaavan kirkollisen lainsäädännön avulla.

Mutta piispojen tulee yhdessä papistonsa kanssa yhä enemmän Kristuksen ja Kirkon hengen läpitunkemina elää ja ajatella yhteydessä koko katoliseen Kirkkoon. Nuorten kirkkojen yhteyden koko Kirkkoon tulee olla erittäin kiinteä; niiden tulee yhdistää koko Kirkon tradition ainekset oman kulttuurinsa kanssa, jotta mystisen ruumiin elämä yhä kasvaisi voimien keskinäisestä vuorovaikutuksesta.[1] Siksi on pyrittävä käyttämään hyväksi niitä teologisia, psykologisia ja inhimillisiä aineksia, jotka voivat edistää tietoisuutta kokonaiskirkkoon kuulumisesta.

Kuitenkin nämä nuoret kirkot, jotka usein sijaitsevat maapallomme köyhimmillä seuduilla, kärsivät yhä vielä raskaasti pappispulasta ja aineellisesta hädästä. Ne ovat siitä syystä varsin riippuvaisia kokonaiskirkon jatkuvan lähetystoiminnan antamasta avusta, jonka tulee ennen kaikkea tukea paikalliskirkon kristillisen elämän kasvamista ja kypsymistä. Tämän lähetystoiminnan tulee tuoda apuaan niillekin jo kauan sitten perustetuille kirkkoille, jotka ovat taantumisen tai heikkouden tilassa.

Näiden kirkkojen tulisi laatia yhteinen pastoraalinen ohjelma ja ryhtyä soveliaisiin toimiin, jotta pappis- ja sääntökuntakutsumukset lisääntyisivät lukumäärältään ja jotta ne valittaisiin huolellisemmin ja hoidettaisiin tehokkaammin,[2] niin että nämä kirkot vähitellen pystyisivät itse huolehtimaan itsestään ja auttamaan toisiakin.

20. Koska osakirkon tulee mitä täydellisimmin edustaa kokonaiskirkkoa, tulee sen olla perillä siitä, että se on lähetetty myös niiden luokse, joiden keskuudessa se toimii mutta jotka eivät vielä usko Kristukseen, jotta se olisi sekä yksittäisten uskovien että koko yhteisön elämän todistuksella merkki, joka viittaa Kristukseen.

Tämän lisäksi on myös sananjulistus välttämätön, jotta evankeliumi saavuttaisi kaikki ihmiset. Ennen kaikkea

piispan tulee olla uskon julistaja, joka johdattaa uusia opetuslapsia Kristuksen luo.[3] Voidakseen oikein täyttää tämän korkean tehtävänsä hänen tulee tarkoin tuntea laumansa olosuhteet sekä kansalaistensa käsitykset, jotka nämä ovat sisimmässään Jumalasta luoneet. Hänen on samalla huolellisesti tarkkailtava niitä muutoksia, jotka aiheutuvat kaupungistumisesta, väestön muuttoliikkeestä ja uskonnollisesta välinpitämättömyydestä.

Nuorissa kirkoissa tulee kotimaisten pappien innokkaasti ryhtyä uskonjulistuksen tehtäviin ja olla yhteistyössä ulkomaisten lähetysaarnaajien kanssa, joiden kanssa he piispan johdon alaisina muodostavat yhden papiston. Heidän ei tule huolehtia ainoastaan uskovien sielunhoidosta ja jumalanpalveluksen viettämisestä, vaan heidän tulee julistaa evankeliumia ulkopuolella olevillekin. Heidän tulee olla valmiit tilaisuuden tullen ilomielin asettumaan piispan käytettäväksi ja ryhtymään lähetystyöhön oman hiippakuntansa kaukaisimmilla ja laiminlyödyillä seuduilla tai vieraiden hiippakuntien alueella.

Yhtä innokkaasti tulee sääntökuntien jäsenten ja myös maallikoiden toimia toisten, varsinkin köyhempien kansalaistensa hyväksi.

Piispainkokousten tulee huolehtia siitä, että määrääjain järjestetään eksegetiikan, teologian, hengellisen elämän ja sielunhoidon uudistamiskursseja, jotta papisto muuttuvissa ja monitahoisissa olosuhteissa entistä paremmin tutustuisi teologisiin tieteisiin ja sielunhoidollisiin menetelmiin.

Muissa suhteissa on uskollisesti noudatettava niitä ohjeita, joita tämä kirkolliskokous on antanut varsinkin papin elämää ja tehtäviä koskevassa dekreetissään.

Tähän osakirkkojen lähetystyön tekemiseen tarvitaan sopivia työntekijöitä ja heitä on ajoissa valmistettava kunakin kirkon olosuhteita vastaavalla tavalla. Mutta koska ihmiset yhä enemmän alkavat liittyä ryhmiksi, on erittäin suositeltavaa, että piispainkokoukset yhdessä neuvottelevat keskustelun aloittamisesta ryhmien kanssa. Jos joilla-

kin seuduilla on ihmisryhmiä, joita estää katolista uskoa omaksumasta se, etteivät he voi mukautua Kirkon erikoiseen esiintymismuotoon heidän kotipaikallaan, ehdotetaan, että tämä tilanne hoidetaan jollakin erikoisjärjestelyllä,[4] kunnes kaikki kristityt voidaan koota yhdeksi yhteisöksi. Jos Apostolisella istuimella on tätä tarkoitusta varten käytettävänä lähetyssaarnaajia, on asianomaisten piispojen kutsuttava tai otettava heidät mielellään vastaan hiippakuntaansa ja annettava heidän työlleen kaikki tukensa.

Omien kansalaisten keskuudessa syntyvän lähetystyöshengen elvyttämiseksi on hyvin hyödyllistä, jos nuoret kirkot mahdollisimman pian aktiivisesti osallistuvat koko Kirkon lähetystoimintaan lähettämällä lähetyssaarnaajia julistamaan evankeliumia kaikkien kansojen keskuudessa, siinäkin tapauksessa, että niillä itsellään on puute papeista, sillä yhteys koko Kirkkoon saavuttaa tavallaan huipunsa niiden osallistuessa lähetystyöhön muiden kansojen keskuudessa.

21. Kirkko ei ole todella juurtunut, ei ole saavuttanut täyttä elämäänsä eikä vielä ole täysin Kristuksen merkki ihmisten keskuudessa, ellei siihen hierarkian lisäksi kuulu työhön osallistuvaa oikeata maallikkosäätystä. Ilman maallikoiden aktiivista toimintaahan ei evankeliumi pääse juurtumaan syvälle kansan henkeen, elämään ja työhön. Siksi on jo Kirkkoa perustettaessa kiinnitettävä mitä suurinta huomiota kypsän kristillisen maallikkosäädyn kehittämiseen.

Uskovat maallikot kuuluvat samanaikaisesti kokonaan Jumalan kansaan ja kokonaan maalliseen yhteiskuntaan. He kuuluvat kansaansa, johon he ovat syntyneet, jonka kulttuuriaarteista he kasvatuksessaan ovat alkaneet päästä osallisiksi, jonka elämään heitä liittävät monet yhteiskunnalliset siteet, jonka edistykseen he itse työpanoksellaan eri aloilla myötävaikuttavat, jonka ongelmat he tuntevat

omikseen pyrkien ne ratkaisemaan. Yhtäläisesti he kuuluvat Kristukselle, jonka Kirkossa he uskossa ja kasteessa ovat uudestisyntyneet ollakseen Kristuksen omat uudessa elämässä ja työssä (vrt. 1. Kor. 15:23), jotta Kristuksessa kaikki olisi alistettu Jumalan valtaan ja jotta lopulta Jumala olisi kaikki kaikissa (vrt. 1. Kor. 15:28).

Maallikoiden, sekä miesten että naisten, päätehtävä on todistaa Kristuksesta elämällään ja sanallaan perheensä keskuudessa, yhteiskuntaluokassaan ja työnsä piirissä. Heistä tulee näkyä se uusi ihminen, joka Jumalan mukaan on luotu totuuden vanhurskauteen ja pyhyyteen (vrt. Ef. 4:24). Tästä uudesta elämästä heidän on todistettava koitoisessa yhteiskunnassaan ja kulttuuripiirissään oman kansansa perinteiden mukaisesti. Heidän on tunnettava tämä kulttuuri, säilytettävä ja parannettava sitä, kehitettävä sitä nykyajan edistyksen mukaisesti ja lopulta täydennettävä Kristuksessa. Täten ei usko Kristukseen ja Kirkon elämään ole siinä yhteiskunnassa, jonka jäseniä he ovat, enää ulkonaista, vaan alkaa tunkeutua sen sisään ja muuttaa sitä. Kirkon jäsenten tulee olla vilpittömässä rakkauudessa lähimmäisiinsä liittyneitä, niin että heissä tulee näkyväksi Kristuksen salaisuudesta lähtöisin oleva yhteyden ja maailmanlaajuisen yhteisvastuun uusi side. Heidän on myös levitettävä uskoa Kristukseen niiden keskuudessa, joihin heitä liittävät jokapäiväisen elämän ja yhteisen työn siteet. Tämä velvoitus on erittäin sitova siitä syystä, että useimmat ihmiset kuulevat evankeliumista ja voivat oppia tuntemaan Kristuksen ainoastaan lähellä asuvien maallikoiden välityksellä. Missä sen lisäksi on mahdollista, on maallikoiden oltava valmiina kiinteämmässä yhteistyössä hierarkian kanssa täyttämään erityistä lähetystä: julistamaan evankeliumia ja antamaan kristinuskon opetusta ja siten lisäämään syntyvän kirkon voimaa.

Kirkon papiston tulee pitää aktiivista maallikkoapostolaattia suuressa arvossa. Heidän tulee opettaa maallikoita ymmärtämään olevansa Kristuksen jäsenenä vastuussa

kaikista ihmisistä. Heidän tulee johdattaa nämä tunkeutumaan syvälle Kristuksen salaisuuteen ja opettaa näille myös järjestelmällistä työskentelyä sekä olla näille tukena vaikeuksissa Kirkkoa koskevan konstituution ja maallikkojen apostolaattia koskevan dekreetin hengessä.

Paimenilla ja maallikoilla on niin ollen omat tehtävänsä ja oma vastuunsa, ja niin koko nuoren kirkon on annettava yksi ainoa ja voimakas todistus Kristuksesta ja niin tultava sen lunastuksen kirkkaaksi merkiksi, joka meille on saapunut Kristuksessa.

22. Siemen, Jumalan sana, orastaa hyvässä taivaallisen kasteen kostuttamassa maassa, ottaa siitä ravintoa, muuttaa sen ja sulauttaa sen itseensä kantaakseen runsasta hedelmää. Lihaksitulemisen pelastustalouden mukaan pääsevät nuoret kirkotkin, Kristukseen juurrutettuina ja apostolien perustukselle rakennettuina, tässä ihmeellisessä vaihdossa osallisiksi Kristukselle perinnöksi annettujen kansojen kaikista aarteista (vrt. Ps. 2:8). Oman kansansa tottumuksista ja perinteistä, viisaudesta ja tiedosta, taiteesta ja taidosta ne ottavat mukaan kaiken sen, mikä voi lisätä Luojan kunnian julistamista, havainnollistaa Pelastajan armoa ja olla avuksi kristillisen elämän oikeassa kehittämisessä.[5]

Tämän päämäärän saavuttamiseksi on kullakin laajalla kulttuurialueella kannustettava sitä teologista toimintaa, joka kokonaiskirkon tradition valossa uudelleen tutkistellee pyhään Raamattuun merkittyjä ja kirkkoisien ja Kirkon opetusviran selittämiä Jumalan ilmoittamia tekoja ja sanoja. Täten saadaan selvempi käsitys siitä, mitä teitä – kunkin kansan filosofian ja viisauden välityksellä – usko voi etsiä kohteensa syvempää ymmärtämistä, ja miten tavat, käsitykset elämästä ja yhteiskunnalliset olosuhteet saadaan sopusointuun jumalallisen ilmoituksen julistaman moraalioopin kanssa. Tästä avautuvat tiet kristillisen elämän syvempään soveltamiseen kaikilla alueilla.

Näin menetellen vältetään kaikilta synkretismin ja väärän partikularismin muodoilta, kristillinen elämä mukautuu kunkin kulttuurin henkeen ja erikoislaatuun,[6] ja eri kansanyhteisöjen erikoisperinteet ja evankeliumin valaisemat lahjat otetaan katolisen kokonaisuuden yhteyteen. Niin saavat nuoret osakirkot sekä niiden koko runsas perinne oman sijansa kirkollisessa yhteisössä Pietarin istuimen säilyttäessä ensimmäisen sijansa tässä maailmanlaajassa rakkauden yhteisyydessä.[7]

On siis toivottavaa ja varsin paikallaan, että piispainkokoukset suurehkoilla kulttuurialueilla pitävät keskenään yhteyttä, jotta he yhteisesti harkiten voivat pyrkiä tähän mukautumisen tavoitteeseen.

NELJÄS LUKU

LÄHETYSTYÖNTEKIJÄT

23. Vaikka jokaisen Kristuksen opetuslapsen velvollisuus on omalta osaltaan kylvää uskoa,[1] Herra Kristus kutsuu opetuslasten joukosta aina ne, joiden hän haluaa olevan kanssaan ja jotka hän tahtoo lähettää julistamaan evankeliumia kansoille (vrt. Mark. 3:13ss). Siksi hän Pyhän Hengen välityksellä, joka jakaa armolahjojaan tahtonsa mukaan kaikkien yhteiseksi hyväksi (1. Kor. 12:11), herättää joidenkin sydämessä lähetyssaarnaajan kutsumuksen ja innoittaa Kirkkoa perustamaan instituutioita,[2] jotka ottavat omaksi erikoistehtäväkseen koko Kirkkoa velvoittavan evankeliumin julistamistehtävän.

Erikoiskutsumuksen ovat saaneet ne henkilöt, joilla on vaadittavat luontaiset edellytykset, lahjakkuus ja luonne ja jotka haluavat ottaa lähetystyön tehtäväkseen,[3] olivatpa he saman kansan jäseniä tai ulkomaalaisia: pappeja, sääntökuntien jäseniä tai maallikoita. Erotettuina siihen työhön, johon heidät on kutsuttu (vrt. Ap.t. 13:2), ja laillisten esimiestensä lähettäminä he uskossa kuuliaisina menevät evankeliumin palvelijoina niiden luokse, jotka ovat etäällä Kristuksesta, niin että ”pakanakansoista tulisi otollinen ja Pyhässä Hengessä pyhitetty uhri” (Room. 15:16).

24. Kun Jumala kutsuu, on ihmisen vastattava kysymättä neuvoa lihalla ja vereltä (vrt. Gal. 1:16) ja antautumalla kokonaan evankeliumin palvelukseen. Tällaisen vastauk-

sen ihminen pystyy antamaan vain, jos Pyhä Henki häntä kehottaa ja antaa hänelle voimaa. Lähetettyhän astuu kokonaan hänen elämänsä ja lähetykseensä, joka "tyhjensi itsensä ja otti orjan muodon" (Fil. 2:7). Niin täytyy lähetystyöntekijänkin olla valmiina koko elämänsä ajan seuraamaan saamaansa kutsua, luopumaan itsestään ja kaikesta omanaan pitämästään ja "olemaan kaikille kaikkea" (1. Kor. 9:22).

Ilmoittaessaan kansoille ilosanomaa hän julistaa arastelematta Kristuksen salaisuutta, hänen, jonka lähettiläs hän on ja jolta hän saa rohkeutta puhua oikealla tavalla (vrt. Ef. 6:19ss; Ap.t. 4:31) häpeämättä ristin pahennusta. Seuratesaan mestariaan, joka on lempeä ja nöyrä sydämeltään, hänen tulee tehdä tietäväksi, että tämän ies on hyvä ja kuorma kevyt (Matt. 11:29ss). Hänen tulee todistaa Herrastaan eläen täysin evankeliumin mukaan,[4] hyvin kärsivällisenä, pitkämielisenä, sovinnollisena ja vilpittömästi rakastan (vrt. 2. Kor. 6:4ss), tarpeen tullen elämänsäkin uhraten. Tähän tarvitsemansa voiman ja rohkeuden hän saa Jumalalta rukouksessa ja niin hän saa kokea, että ilo on ylenpalttinen ahdistuksen koetuksessa ja suuressa köyhyydessäkin (vrt. 2. Kor. 8:2). Hänen tulee olla vakuuttunut siitä, että kuuliaisuus on Kristuksen palvelijoiden erikoinen hyve, Kristuksen, joka lunasti ihmiskunnan kuuliaisuudellaan.

Jotta evankeliumin airuet eivät vähäksyisi saamaansa armoa, on heidän päivä päivältä uudistuttava hengessä (vrt. 1. Tim. 4:14; Ef. 4:23; 2. Kor. 4:16). Piispojen ja sääntökuntien esimiesten on kutsuttava lähetystyöntekijät määräjoihin kokoon, jotta he toivossa saisivat vahvistusta kutsumukselleen ja uudelleen varustautuisivat apostoliseen palvelukseensa, mikäli mahdollista tätä tarkoitusta varten perustetuissa taloissa.

25. Tulevaa lähetystyöntekijää on valmistettava tärkeään tehtäväänsä erityisellä hengellisellä ja moraalisella

kasvatuksella.[5] Hänen tulee olla aloitekykyinen, yritysten toteuttamisessa horjumaton ja vaikeuksissa kestävä. Hänen täytyy oppia kestämaan kärsivällisesti ja lujana yksinäisyyttä, väsymystä ja epäonnistumista. Hän lähestyy ihmisiä henkisesti valveutuneena ja avoimin sydämin. Hän suostuu alttiisti ottamaan vastaan hänelle annetut tehtävät. Hän sopeutuu auliisti kansojen omituisiltakin vaikuttaviin tapoihin ja vaihteleviin olosuhteisiin. Hän tekee työtään veljiensä ja muiden samaa tehtävää täyttävien kanssa yksimielisenä ja keskinäisen rakkauden hengessä, niin että lähetystyöntekijöillä yhdessä uskovien kanssa on apostolisen yhteisön esimerkkiä seuraten yksi sydän ja yksi sielu (vrt. Ap.t. 2:42; 4:32).

Tätä henkeä on jo koulutuksen aikana innokkaasti harjoitettava ja hoidettava ja hengellisessä elämässä kehitettävä ja ravittava. Lähetysaarnaan tulee olla elävän uskon ja vankkumattoman toivon täyttämä rukouksen mies. Hänen tulee hehkua voiman, rakkauden ja maltillisuuden henkeä (vrt. 2. Tim. 1:7), hänen tulee oppia tyytymään olosuhteisiinsa (vrt. Fil. 4:11). Hänen on uhrimielellä kannettava omassa ruumiissaan Jeesuksen kuolemaa, jotta Jeesuksen elämä pääsisi vaikuttamaan niissä, joiden luokse hänet on lähetetty (vrt. 2. Kor. 4:10ss). Tavoitellessaan innolla sieluja hänen on iloisesti uhrattava kaikki, jopa itsensäkin sielujen puolesta (vrt. 2. Kor. 12:5ss). Niin hän tulee kasvamaan ”jokapäiväisessä velvollisuuksien täyttämisessä rakkaudessa Jumalaan ja lähimmäiseensä”. [6] Tällä tavoin hän Isän tahdolle kuuliaisena yhdessä Kristuksen kanssa jatkaa hänen lähetystehtävänsä Kirkon hierarkian alaisena ja myötävaikuttaa lunastuksen salaisuudessa.

26. Eri kansojen luokse lähetettävät työntekijät tulee opettaa hyväksi Kristuksen palvelijoiksi ”uskon ja hyvän opin sanoin” (1. Tim. 4:6), joita he ammentavat ennen kaikkea pyhästä Raamatusta pyrkien syvästi ymmärtämään

Kristuksen salaisuutta, jonka airuita ja todistajia heidän on oltava.

Siitä syystä on kaikkia lähetystyöntekijöitä – pappeja, veljiä, sisaria ja maallikoita – valmistettava ja koulutettava heidän tilannettaan vastaavasti, jotta he pystyisivät täyttämään tulevan tehtävänsä vaatimukset.[7] Heidän teologisen koulutuksensa tulee alusta asti vastata sekä Kirkon yleismaailmallisuutta että eri kansojen välisiä eroavuuksia. Tämä periaate koskee kaikkia oppiaineita, joissa lähetystyöntekijöitä koulutetaan tulevaan lähetystyöhönsä, kuten myös muita tieteenaloja, joissa heille annetaan hyödyllistä yleistietoa eri kansoista, niiden kulttuurista ja uskonnosta, ei ainoastaan menneestä vaan myös nykyisestä. Sillä sen, joka aikoo lähteä vieraan kansan luo, on pidettävä suuressa arvossa sen perinteitä, kieltä ja tapoja. Ennen kaikkea tulevan lähetysaarnajan tulee harjoittaa missiologian opintoja, mikä merkitsee, että hänen täytyy tuntea Kirkon lähetystyötä koskevat opit ja periaatteet; hänen tulee tietää, mitä tietä evankeliumin sanansaattajat ovat vuosisatojen kuluessa vaeltaneet, sekä nykyinen lähetystilanne ja ne menetelmät, joita nykyään pidetään menestyksellisinä.[8]

Vaikka koko koulutuksen tulee olla pastoraalisen hengen täyttämä, apostolaattia varten on annettava omat, suunnitellut ohjeet sekä teorian että käytännöllisten harjoitusten avulla.[9]

Mahdollisimman monelle veljistä ja sisarista on annettava katekeettista koulutusta, jotta he pystyvät toimimaan apostolaatissa entistä menestyksellisemmin.

Sellaisillekin henkilöille, jotka vain tietyksi ajaksi antautuvat lähetystyöhön, on välttämättä annettava heidän työtään vastaava koulutus.

Näitä koulutusaloja on itse lähetysmaissa täydennettävä siten, että työntekijät oppivat tuntemaan kansojen yhteiskuntajärjestyksen ja tavat sekä saavat entistä paremman käsityksen niiden moraalista, uskonnollisista

määräyksistä sekä Jumalaa, maailmaa ja ihmisiä koskevista ajatuksista, jotka nämä kansat ovat pyhien traditioidensa pohjalta muodostaneet.[10] Kieli on opittava niin hyvin, että sitä pystyy käyttämään sujuvasti ja taitavasti ja siten helpommin pääsee lähelle ihmisten henkeä ja sydäntä.[11] Lisäksi heidät on perehdytettävä kunkin seudun erityisiin pastoraalisiin tarpeisiin.

Joillekin työntekijöille on missiologian laitoksissa tai muissa opistoissa ja yliopistoissa annettava muita perusteellisempi koulutus, jotta he pystyvät pätevästi hoitamaan erikoistehtäviä [12] ja tukemaan muita työntekijöitä lähetystyössä, johon juuri meidän aikanamme sisältyy suuria vaikeuksia ja suuria mahdollisuuksia. On lisäksi erittäin toivottavaa, että alueellisilla piispaainkokouksilla olisi riittävästi käytettävinä tällaisia asiantuntijoita ja että ne voisivat menestyksellisesti käyttää heidän tietojaan ja kokemuksiaan oman virkansa vaikeita ongelmia ratkoessaan. Ei saisi myöskään puuttua tekniikan ja tiedotustyön välineisiin perehtyneitä asiantuntijoita, sillä näiden alojen merkitystä ei saa aliarvioida.

27. Kaikki tämä on tosin välttämätöntä jokaiselle, joka lähetetään kansojen luokse, mutta yksittäiset ihmiset tuskin voivat sitä kaikkea saavuttaa. Kuten kokemus on opettanut, ei lähetystyötäkään voi tehdä yksinään, ja siksi on yhteinen kutsumus yhdistänyt yksityiset yhteisöiksi, joissa heidät voidaan yhteisvoimin kouluttaa tarkoitusta vastaavasti ja joissa he Kirkon toimeksiannosta ja sen hierarkian johdon ohjeita seuraten tahtovat tehdä lähetystyötään. Nämä järjestöt, olivatpa ne omistautuneet kokonaan tai osittain lähetystyölle, ovat vuosisatojen aikana kestäneet päivän kuorman ja helteen. Ne ovat usein saaneet Pyhälältä istuimelta työkentäkseen suuria alueita, joilla he ovat koonneet Jumalalle uuden kansan: paikalliskirkon, joka on kerääntynyt oman paimenensa ympärille. Näissä kirkoissa, jotka ne ovat perustaneet hikeään, usein jopa vertaan-

kin vuodattaen, järjestöt edelleen suorittavat palvelustaan intonsa ja kokemustensa tukemina tekemällä sielunhoidollista työtä veljellisessä yhteishengessä ja toimittamalla erityistehtäviä yhteisen hyvän puolesta.

Joskus nämä järjestöt joutuvat jollakin suurella alueella ottamaan hoitaakseen tärkeitä tehtäviä, kuten esim. evankeliumin julistamisen ryhmille ja kansakunnille, jotka erityisistä syistä eivät aikaisemmin ole ilosanomaa kuulleet tai jotka ovat sitä vastustaneet.[13]

Tarvittaessa järjestöt kokemuksillaan auttavat ja valmistavat niitä henkilöitä, jotka haluavat antautua lähetystyöhön vain tietyksi ajaksi.

Näistä syistä, ja koska on vielä paljon kansoja, jotka on johdatettava Kristuksen luo, ovat lähetystyötä tekevät järjestöt jatkuvasti välttämättömiä.

VIIDES LUKU

LÄHETYSTOIMINNAN JÄRJESTÄMINEN

28. Koska kristityt ovat saaneet erilaisia armolahjoja (vrt. Room. 12:6), on kunkin työskenneltävä evankeliumin hyväksi tilaisuuden, kykynsä, armolahjansa ja virkansa mukaan (vrt. 1. Kor. 3:10). Kaikkien siis, kylvivätpä he tai korjasivat sadon (vrt. Joh. 4:37), istuttivat tai kastelivat, tulee olla yhtä (vrt. 1. Kor. 3:8), ”jotta he pyrkivät samaan päämäärään vapaasti ja hyvässä järjestyksessä”[1] ja yksimielisesti ponnistelevat Kirkon rakentamisessa.

Tästä syystä on välttämätöntä johtaa ja koota evankeliumin julistajien työskentely ja muiden uskovien heille antama apu niin, että lähetystyön ja lähetysavun kaikissa kohteissa ”kaikki tapahtuu säädyllisesti ja järjestyksessä” (1. Kor. 14:40).

29. Koska huoli evankeliumin julistamisesta koko maailmassa erityisesti kuuluu piispainkollegiolle,[2] tulee piispojen synodin tai ”piispojen pysyvän, koko Kirkkoa edustavan neuvoston”[3] kaikkien yleisten asioiden lisäksi [4] kiinnittää erikoinen huomionsa lähetystoimintaan Kirkon tärkeimpänä ja pyhimpanä tehtävänä.[5]

Kaikkien lähetyskenttien ja kaiken lähetystoiminnan tulee olla vain yhden ainoan kongregaation alainen, nimittäin ”Uskon levittämisen kongregaation”. Sen tehtävänä on johtaa ja koordinoida kaikkialla maailmassa sekä itse

lähetystyötä että lähetysapua. Tällöin kuitenkin idän kirkkojen oikeudet on otettava huomioon.[6]

Joskin Pyhä Henki moninaisella tavalla herättää lähetystyöshengen Jumalan kirkossa ja usein rientää niiden edelle, joiden tulee johtaa Kirkon elämää, on tämän kongregaation omasta puolestaan edistettävä lähetyskutsumusta ja lähetystyön hengellisyyttä ja intoa sekä rukouksia sen puolesta, samoin myös huolehdittava sitä koskevasta luottavasta ja riittävästä tiedotustoiminnasta. Sen tulee pyrkiä lisäämään lähetysaarnaajien lukumäärää ja jakaa heidät eri alueille näiden tarpeen mukaan. Sen on tehtävä toimintasuunnitelma, määriteltävä evankelointiin soveltuvat ohjeet ja periaatteet ja annettava herätteitä. Sen tulee tehdä aloitteita aineellisen tuen kokoamiseksi ja järjestää tämä sekä jakaa avustukset ottaen huomioon eri kirkollisten alueiden tarpeet, hyödyn, uskovien ja ei-uskovien lukumäärän, järjestöt ja laitokset, lähetysaarnajat ja muut lähetystyöntekijät.

Yhdessä Kristittyjen ykseyden edistämisen sihteeristön kanssa kongregaation tulee etsiä mahdollisuuksia veljelliseen yhteistyöhön muiden kristillisten yhteisöjen lähetysjärjestöjen kanssa ja huolehtia sellaisesta rinnakkaiselosta, joka mahdollisuuksien mukaan poistaa jakautuneisuudesta johtuvan pahennuksen.

Siitä syystä on välttämätöntä, että tämä kongregatio on sekä hallintovirasto että myös dynaamisen ohjauksen elin, että se käyttää hyväkseen tieteellisiä toimintatapoja ja ajanmukaisia työvälineitä ja siten ottaa huomioon nykyajan teologiset, metodologiset ja lähetysielunhoidolliset tutkimustulokset.

Tämän kongregaation johdossa tulee kaikkien lähetystyössä toimivien valitsemilla edustajilla olla ratkaiseva ääni: eri maiden piispoilla – joiden kohdalla kuultakoon piispainkokouksia –, instituuttien ja paavillisten lähetysjärjestöjen johtajilla. Paavi määrää toimintamuodot ja säännöt. Edustajat on kutsuttava kokoon määrääjain neu-

vottelemaan paavin johdolla lähetystoiminnan ylimmästä ohjaamisesta.

Kongregaation tulee saada käytettäväkseen kokemusta omaavien neuvonantajien pysyvä ryhmä. Ryhmän tehtävänä tulee muun muassa olla käyttökelpoisten tietojen hankkiminen eri alueiden erikoisolosuhteista, eri ihmisryhmien ajattelutavasta ja myös sopiviksi katsottavista evankelioimismenetelmistä sekä tieteellisesti perusteltujen lähetystyötä ja lähetysapua koskevien johtopäätösten esittäminen.

Sisarkuntien, paikallisten lähetyslaitosten ja maallikkojärjestöjen – varsinkin kansainvälisten – tulee olla sopivalla tavalla edustettuina.

30. Jotta lähetystyö todella saavuttaisi tavoitteensa, tulee kaikilla siihen osallistuvilla olla ”yksi sydän ja yksi sielu” (Ap.t. 4:32).

Piispan, hiippakunnan apostolaatin johtajan ja yhdistävän keskuksen, tehtävä on lähetystyön edistäminen, johtaminen ja koordinoiminen siten, että työhön osallistuvien oma-aloitteisuus säilyy ja sitä edistetään. Kaikki lähetystyöntekijät, myös erivapautuksia nauttiviin sääntökuntiin kuuluvat, ovat apostolisessa työssään piispan alaisia.[7] Koordinoinnin parantamiseksi on piispan mahdollisuuksien mukaan perustettava pastoraalineuvosto, jossa pappisto, sääntökunnat ja maallikot ovat valitsemiensa henkilöiden edustamia. Lisäksi on piispan huolehdittava siitä, ettei apostolinen työ jää rajoittumaan pelkästään jo käänntyneisiin, vaan että kohtuullinen osa työntekijöistä ja varoista määrätään evankelioimistyyöhön ei-kristittyjen keskuuteen.

31. Piispainkokousten tulee yhteisissä neuvotteluissa ja paikalliset olosuhteet huomioon ottaen käsitellä vaikeimpia kysymyksiä ja kiireellisiä ongelmia.[8] Jotta riittämättömiä voimia ja varoja ei hajotettaisi eikä uusia hankkeita

tarpeettomasti perustettaisi, suositellaan kaikkien tarpeita yhteisesti palvelevien laitosten perustamista, kuten esim. seminaarien, oppi- ja teknisten koulujen, pastoraalisten, katekeettisten, liturgiaa ja tiedotusvälineitä edistävien keskuksen.

Tarpeen vaatiessa on tähän yhteistyöhön ryhdyttävä myös eri piispainkokousten kesken.

32. Myös eri laitosten ja kirkollisten yhdistysten harjoittaman apostolisen toiminnan koordinoiminen olisi toivottavaa. Näiden kaikkien, kuuluivatpa ne mihin ryhmään tahansa, tulee olla paikallisen ordinariuksen alaisia kaikessa, mikä koskee lähetystoimintaa. Siksi on erittäin hyödyllistä, että paikallisen ordinariuksen ja laitosten johtajien väliset suhteet järjestetään erityisin sopimuksin.

Jos jollekin laitokselle tai järjestölle luovutetaan määrätty työalue, on sekä kirkollisen esimiehen että järjestön pyrittävä tekemään kaikki voitavansa, jotta uusi kristitty yhteisö kasvaa paikalliskirkoksi ja saa oman paimenensa ja oman papistonsa.

Jonkin alueen luovutusajan loppuessa saattaa syntyä uusi tilanne. Silloin piispainkokousten ja lähetysjärjestöjen tulee yhdessä määritellä ne suuntaviivat, joiden mukaan paikallisten ordinariusten ja järjestöjen suhteet järjestetään.[9] Pyhän istuimen asiana on määritellä ne yleiset periaatteet, joiden mukaan paikalliset tai osittais sopimukset solmitaan.

Vaikka järjestöt varmaankin mielellään jatkavat alkamaansa tehtävää osallistuen alueen normaaliin sielunhoidolliseen työhön, on kuitenkin paikallisen papiston lukumäärän lisääntyessä koetettava järjestää niin, että järjestöt, mikäli se on sopuinnassa niiden päämäärien kanssa, pysyvät uskollisina hiippakunnalle ja siinä ottavat auliisti vastaan erikoistehtäviä tai määrätyn osan alueesta työkentäkseen.

33. Samalla alueella lähetystehtävissä olevien järjestöjen tulee huolehtia sopivista yhteistoimintaan tähtäävistä toimenpiteistä. Tästä syystä on mitä suurimmassa määrin suositeltavaa, että perustetaan veljeskuntien järjestöjä ja sisarkuntien liittoja, joissa kaikki saman kansan piirissä tai samalla alueella toimivat järjestöt ovat edustettuina. Nämä elimet tutkivat, mitä yhteisin ponnistuksin voidaan saavuttaa, ja ne pitävät yllä kiinteätä yhteyttä piispainkouksiin.

Tämä kaikki olisi sovellettava lähetysjärjestöjen yhteistyöhön niiden kotimaassakin, jotta kaikille yhteiset kysymykset saadaan helpommin ja pienemmin kustannuksin ratkaistuksi, kuten esimerkiksi tulevien lähetystyöntekijöiden teologinen koulutus ja jatkokurssit, suhteet viranomaisiin sekä kansainvälisiin ja ylikansallisiin järjestöihin.

34. Lähetystoiminnan asiallinen ja järjestelmällinen harjoittaminen edellyttää työntekijöiden tieteellistä valmistamista tehtäviinsä, ennen kaikkea keskusteluun ei-kristillisten uskontokuntien ja kulttuurien kanssa. Tämä koulutus on heille työssään tehokkaaksi avuksi. Siksi olisi toivottavaa, että ne tieteelliset laitokset, jotka tutkivat missiologiaa ja muita lähetystoimintaan liittyviä erikoisaloja ja tieteitä, kuten kansatiedettä ja kielitiedettä, uskontohistoriaa ja uskontotiedettä, sosiologiaa, pastoraalisia käytäntöjä ja muita samankaltaisia, olisivat keskenään veljellisessä ja auliisassa yhteistyössä lähetystoiminnan hyväksi.

KUUDES LUKU

YHTEISTYÖSTÄ

35. Koska koko Kirkko on saanut lähetystehtävän ja evankeliointi on Jumalan kansan perusvelvollisuus, pyhä kirkolliskokous kutsuu kaikkia uskovia syvälliseen sisäiseen uudistukseen, jotta he elävästi tuntien evankeliumin levittämistä koskevan oman vastuunsa tekisivät osuutensa lähetystyöstä kansojen keskuudessa.

36. Elävän Kristuksen jäsenenä, kasteen, vahvistuksen sakramentin ja eukaristian kautta häneen liitettynä ja hänen kaltaisikseen tulleina on kaikilla uskovilla velvollisuus myötävaikuttaa hänen ruumiinsa kehitykseen ja kasvuun, jotta se mahdollisimman pian saavuttaisi täyteen (vrt. Ef. 4:13).

Siksi tulee kaikilla Kirkon lapsilla olla elävä vastuun tunne maailmaan nähden; heidän tulee vaalia todella katolista mielenlaatua ja asettaa kaikki voimansa evankelointityön käytettäväksi. Silti kaikkien on muistettava, että ensimmäinen ja tärkein velvollisuus uskon levittämisessä on syvästi kristillinen elämä. Kirkon jäsenten into palvella Jumalaa ja heidän lähimmäisilleen osoittamansa rakkaus antavat koko Kirkolle uutta hengellistä virkeyttä, niin että se näkyy kansojen keskelle kohotettuna merkkinä (vrt. Jes. 11:12), "maailman valona" (Matt. 5:14) ja "maan suolana" (Matt. 5:13). Tämä elämän todistus tulee olemaan voimakkaammin vaikuttava, jos se – katolista kirkkoa ja kristit-

tyjen ykseyttä käsittelevän dekreetin suuntaviivoja seura-
ten [1] – annetaan yhdessä muiden kristillisten yhteisöjen
kanssa.

Tästä uudistuneesta hengestä syntyy itsestään Juma-
lalle tuotuja rukouksia ja katumustekoja, jotta hänen ar-
monsä hedelmöittäisi lähetystyöntekijöiden työn, syntyisi
uusia lähetyskutsumuksia ja lähetysasemat saisivat tarvit-
semansa varat.

Mutta jotta kristityt, kukin erikseen ja kaikki yhdessä,
olisivat hyvin selvillä Kirkon nykyisestä asemasta maa-
ilmassa ja kuulisivat niiden ihmisjoukkojen äänen, jotka
pyytävät: ”Auta meitä” (vrt. Ap.t. 16:9), on heille annet-
tava lähetystyötä koskevia tietoja, myös nykyajan tiedo-
tusvälineitä käyttäen ja siten, että he käsittävät lähetys-
tehtävän omaksi asiakseen, avaavat sydämensä ihmisten
mittaamattomalle ja syvälle hädälle ja voisivat auttaa heitä.

Tärkeää on myös tiedotustoiminnan ja yhteistyön koor-
dinointi kansallisten ja kansainvälisten elinten kanssa.

37. Koska Jumalan kansa elää yhteisöinä, erityisesti
hiippakuntina ja seurakuntina, ja tulee niissä näkyväksi,
on myös näillä yhteisöillä velvollisuus tunnustaa Kristusta
kansojen edessä.

Uudistuksen armo ei yhteisöissä kasva, ellei kukin niis-
tä laajenna rakkautensa piiriä maanpiirin ääriin saakka ja
kanna huolta etäällä asuvista samalla tavoin kuin omista
jäsenistäänkin.

Näin kukin yhteisö on mukana rukouksissa ja työssä ja
täyttää tehtävänsä kansojen joukossa niiden lastensa vä-
lityksellä, jotka Jumala tähän korkeaan kutsumukseen on
valinnut.

Olisi erittäin hyödyllistä, kunhan vain yleismaailmalli-
nen lähetystyö ei siitä joudu kärsimään, että ylläpidettäi-
siin yhteyttä omasta yhteisöstä lähteneisiin lähetystyön-
tekijöihin tai johonkin lähetysalueen seurakuntaan tai
hiippakuntaan, koska siten yhteisöjen yhteenkuulu-

vuus käy näkyväksi ja palvelee molemminpuolista rakentumista.

38. Piispainkollegion – apostolikollegion seuraajan – jäsenenä ovat kaikki piispat saaneet vihkimyksen ei vain jotakin määrättyä hiippakuntaa vaan koko maailman pelastumista varten. Kristuksen antama tehtävä evankeliumin saarnaamisesta kaikille luoduille (Mark. 16:15) koskee Pietarin kanssa ja hänen alaisinaan ennen kaikkea ja välittömästi juuri heitä. Siihen juuri perustuu kirkkojen yhteys ja yhteistyö, joka evankeliointityössä meidän aikanamme on niin välttämätön. Tämän yhteyden perusteella yksityiset kirkot huolehtivat toisistaan, ne ilmoittavat toisilleen avuntarpeestaan ja jakavat omastaan toisilleen, sillä Kristuksen ruumiin kasvaminen on koko piispainkollegion asia.[2]

Kun piispa hiippakunnassaan, jonka kanssa hän muodostaa kokonaisuuden, antaa lähetystyötä koskevia herätteitä ja tukee ja johtaa tätä työtä, hän tekee Jumalan kansan lähetyshengen ja -innon läsnäolevaksi ja näkyväksi, niin että koko hiippakunnasta tulee lähetysyhteisö.

Piispan tehtävänä on herättää kansassaan, varsinkin sairaiden ja kärsivien joukossa, sieluja, jotka sydämestään kantavat Jumalan eteen rukouksia ja katumusuhreja maailman evankelioinnin puolesta. Piispan tulee myös auliisti tukea nuorten ja myös papiston piirissä esiintyviä kutsumuksia liittyä lähetysjärjestöihin ja hyväksyä kiitollisin sydämin, jos Jumala valitsee muutamia Kirkon aktiiviseen lähetystyöhön; hänen tulee kehottaa hiippakunnallisia kongregatioita omasta puolestaan tukemaan lähetystyötä ja avustaa niitä siinä suhteessa. Antakoon hän tukensa myös lähetysjärjestöjen työlle uskovien keskuudessa, varsinkin kun kyseessä on jokin paavillinen lähetysjärjestö. Näille viimeksi mainituille kuuluu oikeutetusti ensimmäinen sija, koska niillä on mahdollisuudet täyttää katolilaiset jo lapsuudesta alkaen todella yleismaailmallisella ja lähe-

tysintoisella mielenlaadulla ja innoittaa heitä tarmokkaasti keräämään avustuksia kaikkien lähetyksensä hyväksi aina kulloinkin ilmaantuvan tarpeen mukaan.[3]

Mutta koska Herran viinitarha tarvitsee yhä enemmän työntekijöitä ja myös hiippakuntapapisto omasta puolestaan haluaisi osallistua yhä suuremmassa määrin maailman evankeliointiin, pyhä kirkolliskokous toivoo, että piispat monien alueiden evankeliointia rajoittavan suuren pappispulan takia lähettäisivät muutamia pystyvimmistä lähetysohjelmaan tarjoutuvista papeista asianmukaisen valmistuksen jälkeen sellaisiin hiippakuntiin, joissa on papeista puutetta, jotta he voivat näissä ainakin jonkin aikaa palveluksen hengessä harjoittaa lähetysohjelmaa.[4]

Piispojen lähetysohjelman tehostamiseksi koko Kirkon hyväksi olisi suositeltavaa, että piispainkokoukset yhdessä käsitelisivät sellaisia asioita, jotka koskevat oman alueen puitteissa tapahtuvaa yhteistyötä.

Kokouksissaan piispojen tulee keskustella niistä hiippakunnan papeista, jotka lähetetään evankeliointiin pakanoitten keskuuteen, siitä kunkin hiippakunnan tulojen mukaan määrättävästä rahasummasta, joka niiden tulee vuosittain luovuttaa lähetysohjelmaan käytettäväksi,[5] lähetyksentilille suoraan annettavan erilaisen tuen ja avustusten ohjaamisesta ja järjestämisestä, lähetysohjelmien ja hiippakunnan papistoa lähetysohjelmaan valmistavien laitosten tukemisesta ja tarpeen tullen niiden perustamisesta sekä mainittujen laitosten ja hiippakuntien välisten suhteiden kehittämisestä.

Piispainkokousten tehtäviin kuuluu lisäksi sellaisten laitosten perustaminen ja tukeminen, joissa lähetysohjelma-työhön tai opiskelemaan saapuvat henkilöt saavat veljellisen vastaanoton ja sopivaa sielunhoidollista tukea. Heidän välityksellään kaukaiset kansat tulevat ikään kuin naapureiksemme, ja tällä tavoin pääsevät jo vanhastaan kristilliset yhteisöt oivallisesti keskusteluun kansakuntien kanssa, jotka eivät vielä ole kuulleet evankeliumia, ja voi-

vat rakkauden palveluksia tekemällä ja tukea antamalla näyttää heille Kristuksen todelliset kasvot.[6]

39. Papit ovat Kristuksen edustajia ja piispojen työtovereita siinä kolminkertaisesti pyhässä virassa, joka luonnostaan tähtää Kirkon lähetystyöhön.[7] Heidän on siis oltava syvästi tietoisia siitä, että heidän elämänsä on vihitty myös lähetystyön palvelukseen. Koska he oman palveluvirkansa perusteella – tämä koostuu ennen muuta eukaristiasta, joka täydellistää Kirkon – ovat yhteydessä Kristukseen, joka on Pää, ja johtavat muita samaan yhteyteen, he eivät voi olla tajuamatta sitä, kuinka paljon vielä puuttuu tämän ruumiin täydellisestä hahmosta ja kuinka paljon sen kasvamisen puolesta vielä on tekemättä. Heidän on sen vuoksi suunnattava pastoraalinen työnsä sillä tavalla, että se palvelee evankeliumin levittämistä ei-kristittyjen keskuuteen.

Pappien tulee pastoraalisessa työssään uskovien keskuudessa herättää ja elvyttää maailman evankeliointiin tähtävää intoa. Heidän tulee uskonnonopetuksessa ja saarnoissaan selvittää Kirkon tehtävää Kristuksen julistamiseksi kansoille; heidän tulee selvittää kristityille perheille, että perheen poikien ja tyttöjen lähetyskutsumuksen tukeminen on sekä välttämätöntä että kunniaakasta; heidän tulee lisätä lähetysintoa nuorison keskuudessa kouluissa ja katolisissa yhdistyksissä, niin että niistä lähtee tulevia evankeliumin julistajia. Heidän on opetettava uskovat ruokoilemaan lähetystyöntekijöiden puolesta, eivätkä he saa hävetä almujen anomista näille ja siten Kristuksen ja sielujen pelastuksen vuoksi kerjäläisinä olemista.[8]

Seminaarien ja yliopistojen opettajat selvittäkööt nuorisolle maailman ja Kirkon todellista tilannetta, jotta evankelioimistyön välttämättömyys ei-kristittyjen keskuudessa tehokkaammin selvenee näille nuorille ja herättää heidän intoaan. Dogmaattisia, raamatullisia, moraalisia ja historiallisia periaatteita selvittäessään opettajien tulee valaista

niihin sisältyviä lähetystyötä koskevia näkökantoja, jotta tulevaisuudessa heräisi tietoisuus lähetystehtävästä.

40. Kontemplatiivisilla ja aktiivisilla sääntökunnilla on tähän saakka ollut ja yhäkin on erittäin suuri osuus maailman evankelioinnissa. Pyhä kirkolliskokous antaa niiden ansioille mielellään tunnustuksensa ja kiittää Jumalaa niin paljosta hänen kunniakseen ja sielujen hyödyksi nähdystä vaivasta. Se kehottaa niitä jatkamaan aloitettua työtä uupumatta ja olemaan tietoisia siitä, että rakkauden hyve, jota niiden kutsumuksensa perusteella tulee täydellisenä harjoittaa, innostaa ja velvoittaa niitä todelliseen katoliisuuteen hengessään ja työssään.[9]

Kontemplatiivisilla sääntökunnilla on niiden rukouksien, katumusharjoitusten ja kieltämyksien takia suuri merkitys sielujen kääntymisessä, sillä Jumala lähettää juuri heidän rukouksensa tähden työntekijöitä elonkorjuuseensa (vrt. Matt. 9:38), avaa ei-kristittyjen sydämet evankeliumin sanomalle (vrt. Ap.t. 16:14) ja antaa pelastuksen sanan kantaa hedelmää (vrt. 1. Kor. 3:7). Näitä järjestöjä jopa kehoitetaan perustamaan luostareita ja asemia lähetyksalueille, kuten useat ovat jo tehneetkin, elääkseen siellä elämänsä kansan aitoihin uskonnollisiin perinteisiin sovelletulla tavalla ja siten kirkastaakseen todistusta Jumalan kunnian ja rakkaudesta sekä ykseydestä Kristuksessa ei-kristittyjen keskuudessa.

Aktiivisia sääntökuntia – niitäkin, jotka eivät ole ottaneet lähetystyötä suorastaan tehtäväkseen – kehoitetaan vilpittömästi kysymään itseltään Jumalan edessä, voisivatko ne laajentaa Jumalan valtakunnan levittämiseen tähtäväää toimintaansa myös pakanoiden keskuuteen, voisivatko ne jättää joitakin tehtävistään muille ja siten antaa omia voimiaan lähetystehtäviin; onko niiden mahdollista ryhtyä lähetystyöhön, tarvittaessa perussääntöään muuttamalla, pysyen kuitenkin perustajansa hengessä; osallistuvatko niiden jäsenet voimiensa mukaan lähetystyöhön;

onko niiden elintapa kansan erikoisluonteeseen ja olosuhteisiin soveltuva todistus evankeliumista.

Koska Pyhän Hengen johduksesta sekulaari-instituutit Kirkossa jatkuvasti lisääntyvät, voi niidenkin toiminta piispan valvonnan alaisena olla lähetysmaissa monin tavoin hedelmällisenä esimerkkinä täydellisestä itsensä uuraamisesta maailman evankelioinnin hyväksi.

41. Maallikot osallistuvat Kirkon evankelioimistyöhön ja heillä on sekä todistajina että elävinä välikappaleina osuutensa Kirkon pelastavassa tehtävässä,[10] varsinkin niillä heistä, jotka Jumala on kutsunut ja piispat valinneet tätä työtä tekemään.

Kristillisissä maissa maallikot osallistuvat evankeliointityöhön ylläpitämällä itsessään ja lähimmäisissään kiinnostusta ja rakkautta lähetystyöhön, innoittamalla kutsu-
muksia omassa perheessään, katolisissa yhdistyksissä ja kouluissa ja tarjoamalla apuaan kaikissa muodoissa ja-
kaakseen ilmaiseksi saamaansa uskon lahjaa niillekin.

Lähetysmaissa maallikoiden tulisi – olivatpa he sitten ulkomaalaisia tai alkuasukkaita – antaa kouluissa opetusta, hoitaa maallisia tehtäviä, tukea seurakunnan ja hiipakunnan elämää sekä perustaa ja edistää maallikkoapostolaatin eri muotoja, jotta nuorten kirkkojen uskovat mahdollisimman pian pystyisivät hoitamaan oman osuutensa kirkollisessa elämässä.[11]

Maallikoiden tulee lisäksi tarjota kehitysvaiheessa oleville kansoille auliisti taloudellista ja sosiaalista yhteistyötä. Tämä apu on sitä kiitettävämpää, kun sen kohteena ovat sellaiset laitokset, jotka liittyvät yhteiskuntaelämän perusrakenteisiin tai joissa koulutetaan julkisesta elämästä vastuussa olevia henkilöitä.

Eriytyistä kiitosta ansaitsevat ne maallikot, jotka työkennellen yliopistoissa ja tieteellisissä laitoksissa sekä historian että uskontotieteen tutkimuksillaan syventävät kansojen ja uskontojen tuntemusta ja siten tukevat evan-

keliumin sanansaattajia ja valmistavat vuoropuhelua ei-kristittyjen kanssa.

Heidän tulee olla veljellisessä hengessä yhteistyössä muiden kristittyjen, ei-kristittyjen ja erityisesti kansainvälisten järjestöjen jäsenten kanssa ja samalla alati pitää mielessään, että ”maallisen yhteiskunnan rakentamisen aina tulee olla Herraan perustettu ja häneen suunnattu”. [12]

Kyetäkseen täyttämään kaikki nämä tehtävät maallikot tarvitsevat teknistä ja henkistä koulutusta, jota on annettava tähän tarkoitetuissa laitoksissa, niin että heidän elämänsä ei-kristittyjen joukossa muodostuu todistukseksi Kristuksen puolesta apostolin sanan mukaan: ”Älkää loukatko sen enempää juutalaisia kuin kreikkalaisiakaan älkääkä liioin Jumalan seurakuntaa. Minäkin yritän aina tulla toimeen kaikkien kanssa; en etsi omaa etuani vaan muiden ihmisten parasta, jotta he pelastuisivat” (1. Kor. 10:32-33).

PÄÄTÖS

42. Tuntien Jumalan valtakunnan kaikkialle levittämiseen kohdistuvan hyvin vakavan velvollisuuden konsiilin isät yhdessä Rooman paavin kanssa tervehtivät kaikesta sydämestään evankeliumin sanansaattajia, varsinkin niitä, jotka kärsivät vainoa Kristuksen nimen tähden, ja ovat yhtä heidän kanssaan heidän kärsimyksissään.[13]

Heitä lämmittää sama rakkaus, joka Kristuksessa hehkui ihmiskuntaa kohtaan. Mutta muistaen, että Jumala on se, joka vaikuttaa valtakuntansa tulon maan päälle, he rukoilevat hartaasti kaikkien uskovien kanssa, että Neitsyt Marian, apostolien kuningattaren esirukousten tähden kaikki kansat mahdollisimman pian johdatettaisiin totuuden tuntemiseen (1. Tim. 2:4) ja että Pyhä Henki valaisisi kaikille Kristuksen kasvoista loistavan kirkkauden (2. Kor. 4:6).

*Tämän dekreetin kokonaisuudessaan ja yksityiskohdissaan ovat kirkolliskokouksen isät hyväksyneet. Ja sen apostolisen val-
lan nojalla, jonka olemme saanut Kristukselta, me yhdessä kir-
kolliskokouksen isien kanssa hyväksyimme, vahvistamme ja sää-
dämme niin Pyhässä Hengessä ja määräämme, että Jumalan
kunniaksi julistetaan sitä, minkä kirkolliskokous on säätänyt.*

Roomassa, pyhän Pietarin istuimen luona,
joulukuun 7. päivänä 1965

Minä Paavali, katolisen Kirkon piispa

(kirkolliskokouksen isien allekirjoitukset)

VIITTEET

Johdanto

- 1 Vatikaanin II kirkolliskokous, dogmaattinen konstituutio *Lumen gentium*, 48: AAS 57 (1965), 53.
- 2 Augustinus, *Enarr. in Ps. 44, 23*: PL 36, 508; CChr. 38,510.

Ensimmäinen luku

- 1 Vrt. Vatikaanin II kirkolliskokous, dogmaattinen konstituutio *Lumen gentium*, 2: AAS 57 (1965), 5-6.
- 2 Vrt. Ireneus, *Adv. Haer. III, 18,1*: "Sana, joka oli Jumalan luona, jonka kautta kaikki on tehty ja joka aina oli läsnä ihmissuvun luona...": PG 7,932; sama, *IV, 6,7*: "Poika, joka alusta alkaen oli luotujensa luona, ilmaisee Isänsä kaikille, kenelle, milloin ja miten Isä tahtoo": PG 7,990; vrt. *IV, 20, 6 ja 7*: PG 7,1037; *Demonstratio n. 34*: *Patr. Or., XII, 773*; *Sources Chrét., 62, Pariisi 1958, 87*; Klemens Aleksandrialainen, *Protrept., 112, 1*: *GCS Clemens I, 79*; *Strom. VI, 6, 44, 1*: *GCS Clemens II, 453; 13, 106, 3 ja 4 (sama, 485)*. *Opin suhteen vrt. Pius XII, radiosanoma 31.12.1952*; Vatikaanin II kirkolliskokous, dogmaattinen konstituutio *Lumen gentium*, 16: AAS 57 (1965), 20.
- 3 Vrt. *Hepr. 1:2, Joh. 1:3 ja 10; 1. Kor. 8:6; Kol. 1:16*.
- 4 Vrt. Athanasius, *Ep. ad Epictetum, 7*: PG 26, 1060; Kyrillos Jerusalemilainen, *Catech. 4,9*: PG 33, 465; Marius Victorinus, *Adv. Arium 3, 3*: PL 8, 1101; Basileios, *Epist. 261, 2*: PG 32, 969; Gregorius Nazianzolainen, *Epist. 101*: PG 37, 181; Gregorius Nyssalainen, *Antirrheticus, Adv. Apollin. 17*: PG 45, 1156; Ambrosius, *Epist. 48, 5*: PL 16, 1153; Augustinus, *In Joann. Ev. tr. XXIII, 6*: PL 35, 1585; hän todistaa lisäksi, että Pyhä Henki ei ole meitä lunastanut, koska hän ei ole tullut lihaksi: *De Agone Christi, 22, 24*: PL 40, 302; Kyrillos Aleksandrialainen, *Adv. Nestor. I, 1*: PG 76, 20; Fulgentius, *Epist. 17, 3, 5*: PL 65,454; *Ad Trasimundum, III, 21*: PL 65, 284; surusta ja pelosta.

- 5 Henki on se, joka on puhunut profeettojen kautta: Symb. Constantinopol.: Denz. 150; Leo Suuri, Sermo 76: PL 54, 405-406: "Kun Pyhä Henki helluntaipäivänä täytti opetuslapset, tämä ei ollut lahjan alkua, vaan täyteen lisäystä, sillä patriarkat, profeetat, papit ja kaikki pyhimykset aikaisemmilta ajoilta olivat saman Pyhän Hengen elävöittämiä... vaikka lahjojen mitta ei ollut sama". Samoin Sermo 77, 1: PL 54, 412; Leo XIII, kiertokirje *Divinum illud*, 9.5.1897: ASS 1897, 650-651. Samoin Johannes Khrysostomos, vaikka hän korostaakin Pyhän Hengen helluntaina tulemisen uutuutta: In Eph., c. 4, Hom. 10, 1: PG 62,75.
- 6 Isät puhuvat usein Baabelista ja helluntaista: Origenes, In *Genesim*, c. 1: PG 12, 112; Gregorius Nazianzalainen, *Oratio* 41, 16: PG 36, 449; Johannes Khrysostomos, Hom. 2 in *Pentec.*, 2: PG 50, 467; In *Act. Apost.*: PG 60, 44; Augustinus, *Enarr.* in Ps. 54,11: PL 36, 636; CChr. 39, 664s.; Sermo 271: PL 38,1245; Kyrillos Aleksandrialainen, *Glaphyra* in *Genesim* II: PG 69, 79; Gregorius Suuri, Hom. in *Evang.*, II, Hom. 30, 4: PL 76, 1222; Beda, In *Hexaem.*, III: PL 91, 125. Vrt. myös Venetsian Markuksen basilikan atriumissa olevaa kuvaa. Kirkko puhuu kaikkia kieliä ja kokoaa siten kaikki uskon yhteyteen: Augustinus, *Sermones*, 266, 267, 268, 269: PL 38, 1225-1237; Sermo 175, 3: PL 38, 946; Johannes Khrysostomos, In *Ep. 1 ad Cor.*, Hom. 35: PG 61, 296; Kyrillos Aleksandrialainen, *Fragm.* in *Act.*: PG 74, 758; Fulgentius, Sermo 8, 2-3: PL 65, 743-744. Helluntaista apostolien lähetystyöhön vihkimispäivänä vrt. J. A. Cramer, *Catena in Acta SS. Apostolorum*, Oxford 1838, 24ss.
- 7 Vrt. Luuk. 3:22; 4:1; Ap.t. 10:38.
- 8 Vrt. Joh. 14-17; Paavali VI, puhe kirkolliskokoukselle 14.9.1964: AAS 1964, 807.
- 9 Vrt. Vatikaanin II kirkolliskokous, dogmaattinen konstituutio *Lumen gentium*, 4: AAS 57 (1965), 7.
- 10 Augustinus, Sermo 267, 4: PL 38, 1231: "Pyhä Henki vaikuttaa koko Kirkossa sen, minkä sielu tekee ruumiin kaikissa jäsenissä". Vrt. Vatikaanin II kirkolliskokous, dogmaattinen konstituutio *Lumen gentium*, 7 (huom. 8): AAS 57 (1965), 11.
- 11 Vrt. Ap.t. 10:44-47; 11:15; 15:8.
- 12 Vrt. Ap.t. 4:8; 5:32; 8:26,29,39; 9:31; 10; 11:24,28; 13:2,4,9; 16:6-7; 20:22-23; 21:11 jne.
- 13 Tertullianus, *Apologeticum*, 50,13: PL 1, 534; CChr I,171.
- 14 Jo Tuomas Akvinolainen puhuu Kirkon istuttamisen apostolisesta tehtävästä: vrt. *Sent. Lib. I dist. 16, q. 1 a. 2, ad*

- 2 ja 4; a. 3 sol; Summa Theol. I, q. 43, a. 7 ad 6; I-II, q. 106, a. 4 ad 4. Vrt. Benedictus XV, Maximum illud, 30.11.1919: AAS 1919, 445 ja 453; Pius XI, Rerum Ecclesiae, 28.2.1926: AAS 1926, 74; Pius XII, puhe paavillisten lähetysseurojen esimiehille 30.4.1939; sama, puhe paavillisten lähetysseurojen esimiehille 24.6.1944: AAS 1944, 210, sekä AAS 1950, 727 ja 1951, 508; sama, puhe kotimaiselle papistolle 29.6.1948: AAS 1948, 374; sama, Evangelii Praecones, 2.6.1951: AAS 1951, 507; sama, Fidei Donum, 15.1.1957: AAS 1957, 236); Johannes XXIII, Princeps Pastorum, 28.11.1959: AAS 1959, 835; Paavali VI, saarna 18.10.1964: AAS 1964, 911. Sekä paavit että kirkkoisät ja skolastiset teologit puhuvat usein Kirkon laajentamisesta: Tuomas Akvinolainen, Comm. in Matt., 16, 28; Leo XIII, kiertokirje Sancta Dei civitas, 3.12.1880: ASS 1880, 241; Benedictus XV, kiertokirje Maximum illud, 30.11.1919: AAS 1919, 442; Pius XI, kiertokirje Rerum Ecclesiae, 28.2.1926: AAS 1926, 65.
- 15 On selvää, että tämä lähetystehtävien määrittely koskee myös niitä Latinalaisen Amerikan osia, joissa ei ole omaa hierarkiaa eikä kypsyyttä kristillisessä elämässä eikä myöskään riittävän laajaa evankeliumin julistusta. Mutta tästä kirkolliskokouksesta ei riipu, tunnustaako Pyhä istuin nämä seudut todellakin lähetysalueeksi. Siksi mainitaan lähetystyön ja määrättyjen alueiden suhteen nimenomaan, että tätä työtä tehdään "tavallisesti" määrättyillä, Pyhän istuimen vahvistamilla alueilla.
- 16 Vrt. Vatikaanin II kirkolliskokous, dekreetti Unitatis reintegratio, 1: AAS 57, 1965, 90.
- 17 Vrt. Vatikaanin II kirkolliskokous, dogmaattinen konstituutio Lumen gentium, 14: AAS 57 (1965), 18.
- 18 Vrt. Joh. 7:18; 8:30 ja 44; 8:50; 17:1.
- 19 Tämän synteessin suhteen vertaa Ireneuksen rekapitulatioteologiaa. Vrt. myös Hippolytyksen De Antichristo, 3: "Kaikkia hän haluaa, kaikki hän tahtoi pelastaa, kaikki tahtoi tehdä Jumalan lapsiksi, ja kaikki pyhitetyt hän kutsuu täydelliseksi tulemiseen...": PG 10, 732; GCS Hippolyt. I, 2, 6; Benedictiones Iacob, 7: T. U., 38-1, s. 18, rivi 4ss.; Origenes, In Joann. I, 16: "Silloin tulee niiden, jotka ovat päässeet Jumalan luokse Jumalan luona olevan Sanan johdattamina, Jumalan tunteminen olemaan ainoastaan yksi tapahtuma, jotta siten Jumalan tuntien, kuten nyt vain Poika Isän tuntee, kaikki todella tulevat olemaan hänen poikiaan": PG 14, 49; GCS Orig. IV, 20; Augustinus, De sermone Domini

- in monte, I, 41: "Tahdomme rakastaa, jotta pääsisimme siihen valtakuntaan, jossa kukaan ei sano: Isäni, vaan jossa kaikki sanovat yhdelle Jumalalle: Isä meidän": PL 34, 1250; Kyrillos Aleksandrialainen, In Joann. I: "Me olemme nimittäin Kristuksessa, ja ihmiskunnan yhteinen persoona saa hänessä uuden elämän. Siksi hänellä onkin nimenä "uusi Aadam"... Keskuudessamme on nimittäin asunut hän, joka luonnostaan on Poika ja Jumala: siksi huudamme hänen Hengessään: Abba, Isä! Mutta Sana asuu kaikissa kuin yhdessä temppeleissä, jonka hän meidän vuoksemme ja meiltä otti, sovittaakseen, kuten Paavali sanoo, Isän kanssa kaikki, kantaen kaikkia itsessään, kaikkia siinä yhdessä ruumiissa": PG 73, 161-164.
- 20 Benedictus XV, kiertokirje Maximum illud, 30.11.1919: AAS 1919, 445: "Sillä Jumalan Kirkkona se on katolinen eikä vieras yhdellekään kansalle tai kansakunnalle..." Vrt. Johannes XXIII, kiertokirje Mater et Magistra, 25.5.1961: "Jumalallisen oikeuden perusteella se kuuluu kaikille kansoille... Jos Kirkko niin sanoaksemme tuo elinvoimansa jonkin kansan suoniin, niin ei se sen vuoksi ole vain jokin instituutio, joka ulkoapäin pannaan tämän kansan ylle, eikä se itse sellaiseksi itseään käsitäkään ... Ja siitä syystä he (eli Kristuksessa uudesti syntyneet) tukevat ja täyttävät kaiken, mikä heistä näyttää hyvältä ja arvokkaalta": AAS 1961, 444.
- 21 Vrt. Ireneus, Adv. Haer., III, 15, 3: PG 7, 919: "He olivat totuuden julistajia ja vapauden apostoleja".
- 22 Roomalaisen breviariumin 23.12. vesperin O-antifoni.
- 23 Vrt. Matt. 24:31; Didakhe 10, 5: Funk I, s. 32.
- 24 Vrt. Vatikaanin II kirkolliskokous, dogmaattinen konstituutio Lumen gentium, 17: AAS 57 (1965), 20-21. Augustinus, De Civitate Dei, 19, 17: PL 41, 646. Uskon levittämisen kongregaation instruktio: Collectanea I, 135, s. 42.
- 25 Origeneen mukaan on evankeliumia saarnattava kaikille kansoille ennen aikamme loppua: Hom. in Luc., XXI: GCS Orig. 136, 21ss.; In Matth. comm. ser., 39: XI, 75, 25s.; 76, 4s.; Hom. in Ierem. III, 2: VIII 308, 29s.; Tuomas Akvinolainen, Summa Theol., I-II, q. 106, a. 4 ad 4.
- 26 Hilarius Poitiersläinen, In Ps. 14: PL 9, 301; Eusebius Kesarealainen, In Isaiam 54, 2-3: PG 24, 462-463; Kyrillos Aleksandrialainen, In Isaiam V, luku 54, 1-3: PG 70, 1193.

Toinen luku

- 1 Vrt. Paavali VI, puhe kirkolliskokoukselle 21.11.1964: AAS 1964, 1013.

- 2 Vrt. Vatikaanin II kirkolliskokous, julistus *Dignitatis humanae*, 2, 4, 10; pastoraalikonstituutio *Gaudium et spes*, 21.
- 3 Vrt. Vatikaanin II kirkolliskokous, dogmaattinenstituutio *Lumen gentium*, 17: AAS 57 (1965), 20-21.
- 4 Vrt. Vatikaanin II kirkolliskokous, instituutio *Sacrosanctum Concilium*, 64-65: AAS 56 (1964), 117.
- 5 Vrt. Kol. 1:13. Saatanan orjuudesta ja pimeyden vallasta vapautumisesta vrt. Matt. 12:28; Joh. 8:44; 12:31 (vrt. 1. Joh. 3:8; Ef. 2:1-2). Kasteliturgiassa vrt. Roomalainen toimitusten kirja.
- 6 Vatikaanin II kirkolliskokous, dogmaattinenstituutio *Lumen gentium*, 14: AAS 57 (1965), 19.
- 7 Vrt. Augustinus, *Tract. in Joann.*, 11, 4: PL 35, 1476.
- 8 Vatikaanin II kirkolliskokous, dogmaattinenstituutio *Lumen gentium*, 9: AAS 57 (1965), 13.
- 9 Vrt. Vatikaanin II kirkolliskokous, dogmaattinenstituutio *Lumen gentium*, 10, 11, 34: AAS 57 (1965), 10-17, 39-40.
- 10 Vrt. Vatikaanin II kirkolliskokous, dogmaattinenstituutio *Dei Verbum*, 21: AAS 58 (1966), 827.
- 11 Vrt. Vatikaanin II kirkolliskokous, dogmaattinenstituutio *Lumen gentium*, 12, 35: AAS 57 (1965), 16, 40-41.
- 12 Vrt. Vatikaanin II kirkolliskokous, dogmaattinenstituutio *Lumen gentium*, 23, 36: AAS 57 (1965), 28, 41-42.
- 13 Vrt. Vatikaanin II kirkolliskokous, dogmaattinenstituutio *Lumen gentium*, 11, 35, 41: AAS 57 (1965), 15-16, 40-41, 47.
- 14 Vrt. Vatikaanin II kirkolliskokous, dekreetti *Orientalium Ecclesiarum*, 30: AAS 57 (1965), 77-78.
- 15 Epist. ad Diognetum, 5: PG 2, 1173; vrt. Vatikaanin II kirkolliskokous, dogmaattinenstituutio *Lumen gentium*, 38: AAS 57 (1965), 43.
- 16 Vrt. Vatikaanin II kirkolliskokous, dogmaattinenstituutio *Lumen gentium*, 32: AAS 57 (1965), 38; dekreetti *Apostolicam actuositatem*, 5-7.
- 17 Vrt. Vatikaanin II kirkolliskokous, dekreetti *Optatam totius*, 4, 8, 9.
- 18 Vrt. Vatikaanin II kirkolliskokous, instituutio *Sacrosanctum Concilium*, 17: AAS 56 (1964), 105.
- 19 Vrt. Vatikaanin II kirkolliskokous, dekreetti *Optatam totius*, 1.
- 20 Vrt. Johannes XXIII, *Princeps Pastorum*, 28.11.1959: AAS 51 (1959), 843-844.
- 21 Vrt. Vatikaanin II kirkolliskokous, dekreetti *Unitatis redintegratio*, 4: AAS 57 (1965), 94-96.
- 22 Vrt. Johannes XXIII, *Princeps Pastorum*, 28.11.1959: AAS 51 (1959), 842.

- 23 Vrt. Vatikaanin II kirkolliskokous, dogmaattinen konstituutio *Lumen gentium*, 29: AAS 57 (1965), 36.
- 24 Vrt. Johannes XXIII, *Princeps Pastorum*, 28.11.1959: AAS 51 (1959), 855.
- 25 Kyseessä ovat päätoimiset katekeetat.
- 26 Vrt. Vatikaanin II kirkolliskokous, dogmaattinen konstituutio *Lumen gentium*, 31, 44: AAS 57 (1965), 37, 50-51.

Kolmas luku

- 1 Vrt. Johannes XXIII, *Princeps Pastorum*, 28.11.1959: AAS 51 (1959), 838.
- 2 Vrt. Vatikaanin II kirkolliskokous, dekreetti *Presbyterorum Ordinis*, 11; dekreetti *Optatam Totius*, 2.
- 3 Vrt. Vatikaanin II kirkolliskokous, dogmaattinen konstituutio *Lumen gentium*, 25: AAS 57 (1965), 29.
- 4 Vrt. Vatikaanin II kirkolliskokous, dekreetti *Presbyterorum Ordinis*, 10. Siinä edellytetään personaaliprelatuurien perustamista, mikäli se on tarpeen apostolisen työn edistämiseksi ja helpottaa eri sosiaalisten ryhmien erityistä sielunhoitoa.
- 5 Vrt. Vatikaanin II kirkolliskokous, dogmaattinen konstituutio *Lumen gentium*, 13: AAS 57 (1965), 17-18.
- 6 Vrt. Paavali VI, puhe Ugandan marttyyrien kanonisaatiotilaisuudessa 18.10.1964: AAS 1964, 908.
- 7 Vrt. Vatikaanin II kirkolliskokous, dogmaattinen konstituutio *Lumen gentium*, 13: AAS 57 (1965), 18.

Neljäs luku

- 1 Vrt. Vatikaanin II kirkolliskokous, dogmaattinen konstituutio *Lumen gentium*, 17: AAS 57 (1965), 21.
- 2 Instituuteilla tarkoitetaan tässä sääntökuntia, kongregaatioita, laitoksia ja yhdistyksiä, jotka työskentelevät lähetyksissa.
- 3 Vrt. Pius XI, kiertokirje *Rerum Ecclesiae*, 28.2.1926: AAS 1926, 69-71; Pius XII, kiertokirje *Saeculo exeunte*, 13.6.1940: AAS 1940, 256; *Evangelii Praecones*, 2.6.1951: AAS 1951, 506.
- 4 Vrt. *Benedictus XV*, kiertokirje *Maximum illud*, 30.11.1919: AAS 1919, 449-450.
- 5 Vrt. *Benedictus XV*, kiertokirje *Maximum illud*, 30.11.1919: AAS 1919, 448-449; Pius XII, *Evangelii Praecones*, 2.6.1951: AAS 1951, 507. Lähetysspappien koulutuksessa on otettava myös huomioon se, mitä on määritellyt Vatikaanin II kirkolliskokouksen dekreetissä pappien koulutuksesta *Optatam totius*.

- 6 Vatikaanin II kirkolliskokous, dogmaattinen konstituutio *Lumen gentium*, 41: AAS 57 (1965), 46.
- 7 Vrt. Benedictus XV, kiertokirje *Maximum illud*, 30.11.1919: AAS 1919, 440; Pius XII, *Evangelii Praecones*, 2.6.1951: AAS 1951, 507.
- 8 Benedictus XV, kiertokirje *Maximum illud*, 30.11.1919: AAS 1919, 448; Uskon levittämisen kongregaation dekreetti 20.5.1923: AAS 1923, 369-370; Pius XII, kiertokirje *Saeculo exeunte*, 13.6.1940: AAS 1940, 256; *Evangelii Praecones*, 2.6.1951: AAS 1951, 507; Johannes XXIII, *Princeps Pastorum*, 28.11.1959: AAS 1959, 843-844.
- 9 Vatikaanin II kirkolliskokous, dekreetti *Optatam totius*, 19-21; apostolinen konstituutio *Sedes Sapientiae*, yleiset määritelmät, 31.5.1956: AAS 1956, 354-365.
- 10 Pius XII, *Evangelii Praecones*, 2.6.1951: AAS 1951, 523-524.
- 11 Benedictus XV, kiertokirje *Maximum illud*, 30.11.1919: AAS 1919, 448; Pius XII, *Evangelii Praecones*, 2.6.1951: AAS 1951, 507.
- 12 Vrt. Pius XII, *Fidei donum*, 15.6.1957: AAS 1957, 234.
- 13 Vrt. Vatikaanin II kirkolliskokous, dekreetti *Presbyterorum Ordinis*, 10, jossa käsitellään hiippakuntia, personaaliprelatuureja jne.

Viides luku

- 1 Vrt. Vatikaanin II kirkolliskokous, dogmaattinen konstituutio *Lumen gentium*, 18: AAS 57 (1965), 22.
- 2 Vrt. Vatikaanin II kirkolliskokous, dogmaattinen konstituutio *Lumen gentium*, 23: AAS 57 (1965), 28.
- 3 Vrt. Paavali VI, *motu proprio Apostolica Sollicitudo*, 15.9.1965: AAS 57 (1965), 776.
- 4 Vrt. Paavali VI, puhe kirkolliskokoukselle 21.11.1964: AAS 56 (1964), 1011.
- 5 Vrt. Benedictus XV, *Maximum illud*, 30.11.1919: AAS 11 (1919), 440-445.
- 6 Missä erityisten olosuhteiden vuoksi jotkin lähetysmaat ovat vielä toisten kongregaatioiden alaisina, olkoot ne yhteydessä Uskon levittämisen kongregaation kanssa, jotta kaikkien lähetysten johtaminen ja ohjaaminen voisi tapahtua todella pysyvästi ja yhdenmukaisesti.
- 7 Vrt. Vatikaanin II kirkolliskokous, dekreetti *Christus Dominus*, 35.
- 8 Vrt. Vatikaanin II kirkolliskokous, dekreetti *Christus Dominus*, 36-38.

- 9 Vrt. Vatikaanin II kirkolliskokous, dekreetti *Christus Dominus*, 35, 5-6.

Kuudes luku

- 1 Vrt. Vatikaanin II kirkolliskokous, dekreetti *Unitatis redintegratio*, 12: AAS 57 (1965), 99.
- 2 Vrt. Vatikaanin II kirkolliskokous, dogmaattinen konstituutio *Lumen gentium*, 23-24: AAS 57 (1965), 27-29.
- 3 Vrt. Benedictus XV, *Maximum illud*, 30.11.1919: AAS 1919, 453-454; Pius XI, *Rerum Ecclesiae*, 28.2.1926: AAS 1926, 71-73; Pius XII, *Evangelii Praecones*, 2.6.1951: AAS 1951, 525-526; sama, *Fidei Donum*: AAS 1957, 241.
- 4 Vrt. Pius XII, *Fidei Donum*: AAS 1957, 245-246.
- 5 Vatikaanin II kirkolliskokous, dekreetti *Christus Dominus*, 6.
- 6 Vrt. Pius XII, *Fidei Donum*: AAS 1957, 245.
- 7 Vrt. Vatikaanin II kirkolliskokous, dogmaattinen konstituutio *Lumen gentium*, 28: AAS 57 (1965), 34.
- 8 Vrt. Pius XI, *Rerum Ecclesiae*, 28.2.1926: AAS 1926, 72.
- 9 Vrt. Vatikaanin II kirkolliskokous, dogmaattinen konstituutio *Lumen gentium*, 44: AAS 57 (1965), 50.
- 10 Vrt. Vatikaanin II kirkolliskokous, dogmaattinen konstituutio *Lumen gentium*, 33, 35: AAS 57 (1965), 39, 40-41.
- 11 Vrt. Pius XII, *Evangelii Praecones*, 2.6.1951: AAS 1951, 510-514; *Johannes XXIII, Princeps Pastorum*, 28.11.1959: AAS 1959, 851-852.
- 12 Vrt. Vatikaanin II kirkolliskokous, dogmaattinen konstituutio *Lumen gentium*, 46: AAS 57 (1965), 52.
- 13 Vrt. Pius XII, *Evangelii Praecones*, 2.6.1951: AAS 1951, 527; *Johannes XXIII, Princeps Pastorum*, 28.11.1959: AAS 1959, 864.